

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Égész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 60 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelék) 11. sz. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

KIR. MAJ
TÉRMEZTETDOK
TA.SZULAT
KÖNYVTAR

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: Ő cs. és kir. fensége *Jásعف főherceg* ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3—10-ig.

Bejelentés határideje: I. főcsoport: Élő állatok és állati termékek; II. főcsoport: Mezőgazdasági termékek; III. főcsoport: 1. alcsoport: Szőlészet és borászat **junius 1.**

III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs **augusztus 1.**

IV. főcsoport: gépek és eszközök **május 1.**

Bejelentési ıvek kaphatók: Kiállítási iroda, Budapest, Köztelek; az összes gazdasági egyesületeknel; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoport-biztosoknál.

Térđíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendők be.

Díjlovaglási és díjjugratási verseny.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, körűlve a budapesti Tattersall r.-társasággal f. évi május hó 24-én

díjlovaglási és díjjugratási versenyt rendez, a Tattersall versenypályáján.

Nevezni lehet május hó 16. déli 2 óráig. Nevezések csak a rendező-bizottságnál kapható bejelentési ıveken fogadottnak el. Nevezési díj minden ló után 5 korona. A verseny tervezete, valamint bejelentési ıvek az OMGE. titkári hivatalánál kaphatók.

A rendező-bizottság.

Meghívó

az **Országos Magyar Gazd. Egyesület** az igazgató-választmányának

uzgyis, mint a

„Gazd. Egyesületek Országos Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1899. május 13-án, azaz szombaton, d. e. 10 órakor és folytatólagosan délután 4 órakor a **Köztelek** tartandó

IV. ülésére.

A részletes tárgysorozatot a „Köztelek” 37-ik számában közölük.

Dohánytermelési bizottság ılése.

(1899 május 5.)

Jelen voltak: gróf *Dessewffy Aurél* elnöklöte alatt *Czibulya Gyula*, *Daróczi Vilmos*, *Gulber Gyula*, *Haracek László*, *Horváth Jenő*, *Kerpely Kálmán*, *Koncs Albert*, *Lokoser Andor*, báró *Malcomes Jeromos*, *Natopj Tivadar* báró, *Noszlóy Emil*, *Perleberg Arthur*, *Propper Samu*, *Sorfyó Géza*, *Uszlanek Antal*, *Váczy Ambrus*, *Wittinghof Gyula* tagok; az egyesület tisztviselőikora részéről *Buday Barna* és *Jezsenszky Pál* titkárok és *Szilassy Zoltán* szerkesztő-titkar, mint előadó.

Gróf *Dessewffy Aurél* elnök megnyitja az ılést s bejelenti, hogy az ılésről elfoglaltságuk miatt távolmaradásukat kimentették *Szapary Gyula*, *Teleki József* és ifj. *Almásy Imre* grófok. A mai ılés tárgya volna a dohányjüvedéki igazgatóságnak tervezete a dohánytermelők és kertészek közti viszony szabályozásáról.

Szilassy Zoltán előadó: A dohánytermelők és kertészek egymáshoz való viszonyának rendezése régi kívánását képezi egy a gazdálközségnek, mint a jüvedékek magának is, mert a gazdálközségre nézve egy sokszor káros, de mindenkor terhes viszony szabályozásról van szó, a jüvedék nézve pedig a dohány minőség termelése szempontjából fontos ezen kérdés.

Egyesületünk már többször tárgyalta a kérdést, de eddig megoldásra még nem került; most a dohányjüvedéki igazgatóság tette meg a lépést a dolog szabályozására nézve s elnök ur Ő excellenciájához átiratolt intézett, mely a „Köztelek” f. évi 8. számában egész terjedelmében közöltett.

A dohányjüvedéki igazgatóság ezen átirata másolatban megküldött a dohánytermelési felgölköző megyék gazdasági egyesületeinek véleményadásra végett s hogy a kérdéneek tárgyalása alkalmával a dohánytermelési bizottságnak magukat képviselösek.

A felszólítás folytán véleményüket befejjesztették *Arad*, *Pest*, *Torontál*, *Tolna*, *Bihar* és *Szabolcsvármegye* gazdasági egyesületek, kikildőttekkel képviselöttek magukat *Békés*, *Gömör-Kis-Hont*, *J.-N.-Kun* és *Borsóvármegyei* gazdasági egyesületek. Véleményt ugyan nem nyújtottak, de a tervezethez való hozzájárulásukat kifejezték a *Hajdú*- és *Szilágyvármegyei* gazdasági egyesületek.

Az egyes gazdasági egyesületek véleménye a tervezetre röviden a következő:

A *Pest-Pilis-Solt-Kisközémegei gazdasági egyesület* följöte szükségesnek tartja a dohánynyosok viszonyának rendezését, mert sem az 1898. II. sem az 1876. XIII. t.-cz. e tekintetben kifejezetten nem intézkedik, de a rendezést a törvényhozástól, vagy átmenetileg a földművelésügyi miniszertől várja, mert a dohánynyosok jogviszonyának rendezésére a dohányjüv. igazgatóság illetékeseinek nem tartja s ezért kérésben, hogy a rendelkezéseket fogják-e a felek részletei és joggal képezthetik-e ez intézkedések közigazgatási eljárás alapját?

A jüvedéki igazgatóság pontozatainak legnagyobb részéhez különben hozzájárul, de szükségesnek tartja, hogy rendelkezlet szabá-

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 31.

Az *Adriance*, *Platt* és *Co.* new-yorki gyár világhírű „*Adriance*” kővektő-, marokrakó-, arató- és fűkaszaló-gépeinek

Minden a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerzőmök, gépek stb.** a gazdákra nézve legelőnyösebb beszerzési módja. A szövetkezet elszámláit és havonként kétfőz megjelenő „**IZLETI ÉRTESTŐ**”-ját bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

A *V. Vermorel*-főle vilfeiranchei gyár világhírű „*Éclair*” peronospora-fecskendőinek, „*Excelsior*” székényezőző és „*Capille*” kénvírgöztűző gépeinek

lyoztassék, vajjon a dohánykertészek ügye az 1898. II. vagy az 1876. XIII. t.-cz. é. c. intézkedési szerint kezelendő-e? Az első a tervezett igazolvány, a másodikait a kertész leköltötte és függő helyzete igazolja. Újabb fajta kőnyve vagy igazolvány kiállítását azonban szükséges nem tartja, mert a kertésznek csak a gazdával van dolga s meg nem egyeztetés esetén csak a közigazgatási hatóság lehet illetékes intézkedni.

A hanyag dohányosoknak a termelőstől való ellátását helyesli, valamint, hogy a beváltás adatai az igazolványba bejegyeztesse, de a beváltás legyen igazságos és méltányos.

A beváltott dohány mennyisége és ára szintén kiintézendő az igazolványban.

Kívánatos, hogy a jövődeki igazgatóság a kertészek ösztönzésére jutalmidomjakat osszon ki és a jobb kertészek erkölcsi kiintézésben részesüljenek.

Az Áradalmegyei gazd. egyesület kihagyatlanná vón a kertész dohánygyógyászati feladatokat megkezdését, mert esetleg egy jó munkás saját hibáján kívül elemi csapások miatt jöhet abba a helyzetbe, hogy rossz dózist szolgaltat be. Ehelyett inkább és összes természetnek beváltási átlagára legyen bevezetve, valamint a felesleg dohányának mennyisége és ára, mert ez az összehasonlításhoz jó alapját képezheti.

Tulsgizornak tartja, hogy a csempeszét miatt az 1887. XLIV. t.-cz. 16. §-a értelmében elbocsátott kertészek más termelőhöz is ne szöghódssék.

A Torontalmegyei gazd. egyesület helyesli az igazolványok kiállítását. De megfontolandó, hogy az adatok egy részének beszerzése a kertészek költségét okoz, hogy az elemi csapások miatt bekövetkező rossz eredmény nem lenne bevezethető, illetve kiintézendő az igazolványban. A dohány minőségére vonatkozó adatokat csakis a beváltó tisztviselő vezetetheti és ami a beváltást lassítaná, vagy a személyzetparódiás miatt nagyon drágítaná. Ezért az eljárásnak létezésébe a jövedék részéről követel csak megfontolást.

A Tolnalmegyei gazd. egyesület a tervezett egész terjedelmében változtatlanul helyesli, de azon kívánásának ad kifejezést, hogy a dohánykertészek ügye törvény útján mielőbb szabályoztassék.

A Biharmergyei gazd. egyesület a tervezett intézkedéseket nagyon helyesnek és szükségesnek tartja. De emellett óhajtána, hogy kimondassék, hogy a kertészek ne októberben, hanem csak a beváltás után mellesse nek a szögösszefoglaló helyet keressék. Ez az adatok felhasználására nézve volna előnyös, másrészt megszűntetné a kertészeknek a munkaidőben való mászkálását és sok surlódásnak és kellemetlenségnek venné elejét.

A Szabolcmegyei gazd. egyesület helyesli a tervezett és elfogadja. Azonban pótlásnéppen óhajtandónak tartja, hogy

1. a kertészkönyvben világosan ki legyen mondva, hogy a kertész cselédnek tekintik; 2. mivel a szögösszefoglaló a gazda az igazolványt még ki nem adhatja, az elbocsátó levélbe pedig az igazolvány adatainak bejegyzése sok munkával jár, célszerű volna, hogy sorszámmal ellátott kiszakítható bérzárék legyenek a könyvben, melyek tartalmazzák a szögösszefoglaló szükséges adatait. E bérzárék elbocsátási levélképp szolgálhatnának.

A Borsodmergyei gazdasági egyesület kérdi, hogy ki kaphat dohányos könyvet s minő előzetes kvalifikációhoz van ez kötve? A dohánykertészek munkájára családtagjaira nézve pedig óhajtja, hogy a dohányos felőlés legyen-e a csempeszétnél a felőlése és családja tagjairól. A dohány osztályozásról megkérdezi, hogy ha netalán az időjárás, vagy elemi csapás által a dohány minősége szenvedett volna, az kimuta-

landó, nehogy az előállható gyengébb osztályozás a kertész hanyagságának tudassék be.

Blau Pál Nyiregyháziáról: A tervezett intézkedések csak mint a dohánytermelés emelésének egyik jelentékeny eszközét düvözi, de nem tartja hivatalnoknak a termelőket és kertészek közötti jogviszony szabályozására, melyet törvényhozási uton mielőbb meg kell oldani.

A kertész családtagjainak kiintézésénél a családtagok száma mellett, azok nevének és korának felintézését is kívánatosnak tartja.

Kisler Henrik a következő kiegészítést hozza javaslatba: Miután a dohányos a gazdával szemben szerződött fél, tehát ennek a könyvnek mindkét fél érdekeit egyenlően kell képviselnie, jegezzetessék tehát először a kertész könyvébe a hatóság által (mgyen vagy az arató-igazolványokba), hogy *mielőbb feltételek mellet vállalkozta a dohányos kertész az azon évi termelésre. Csak ezáltal lehetne elérni azt, hogy a kertész is megmentsék a leszámlálással némely gazda által elkövetni szokott tulparásoktól. Így a kertész örvendeni fog az igazolványának, mert látja, hogy az ő érdekeit is véd.*

Perleberg Arthur: Azt hiszi, hogy a tervezett szükségesé indokolni felesleges; az egyesületnek legnagyobb része ahhoz hozzájárul s csak a részletekre nézve tesz kifogásokat. A pestmegyei gazd. egyesület kifogására azt válaszolja, hogy a jövedék a tervezet megvalósításával nem lépi tal hatáskörét. A pestmegyei gazdasági egyesület azon kívánatlanná, hogy a dohányos kertészek ügye rendezetleg szabályoztassék s a cselédörvény intézkedése szerint kezelendő, — megjegyzji, hogy a pénzügyminiszternek ez ügyben több ízben fordult a belügyminiszterhez, de ez még megoldás stádiumába eddig nem jutott, s csak a cselédörvény revíziójával lesz keresztülvíthető.

Az aradalmegyei gazdasági egyesület felhívott aggályaira megjegyzji, hogy a beváltó hivatal által bejegyeztek a könyvbe, hogy ha a kertész rendelvél kedvezőtlen eredményt mutatna, fel hogy az a rossz időjárás, jegy stb. folytán állott elő.

Még arra kíván kiterjeszkedni, hogy a tervezet arra intézkedését, a mely a hanyag dohányosnak a kertészkedéstől való ellátását az egyik egyesület helyesli, a másik tulsgizornak tartja. Eddig az volt az eljárás, hogy a jövedék, ha szükséges volt, nagyobb erejűvel felüljön a csempeszétnek megakadályozása végett, egyszerűen elrendelték, s hanyag, vagy csempeszézetlen ért dohányos elbocsátást; de fordult elő oly eset is, hogy enyhítő körülmények kellett figyelembe venni.

A kertészek nyilvántartása esetén ilyenek ritkán fognak előfordulni, mert úgy a felügyelőség, mint a beváltó hivatalok nyilvántartást fognak vezetni, s a csempeszézetlen ért kertész nem fog alkalmazást találni. Ami a gazdasági egyesületek egyéb kívánásait illeti, t. i. hogy a szögösszefoglaló viszony a kertész és termelő között revízió alá vétessék, ez nem tartozik a dohánygyógyászati hatáskörébe s úgy tudja, hogy ez e tekintetben a földmívelésügyi miniszter már megiette a kezdeményező lépéseket.

Kovács Albert röviden jelzi a J.-N.-Kun-Szolnokvármegyei gazdasági egyesület álláspontját a tervezettel szemben. Egyesületük arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jövedéknek ezen javaslatnál nemcsak helyesli, de azt a gazda is szükséges viszony a kertész és a magyar dohány értékeiben valónak tartja. A dohánykertészek könyvében egy külön rovatot kér nyitni a gazda részére is, a mely rovatba a gazda bevezetné a minősítést. Egyesületük kívánja azt is, hogy kormányintézkedéssel mondassék ki, miszerint a dohányosok cselédnek tekintessenek; az a viszony, amely a gazda és dohányos között van, azt megnevezés.

Liberer Andor düvözi a jövedék javaslatát, mely égetően sürgős kérdést old meg;

sintén a mellett van, hogy a dohányos cselédnek minősítését, mert a mai korumpattl viszonyok mellett másként nem látja a gazda érdeket megvédve a dohányossal szemben. Azt is szükségesnek tartja, hogy a gazda által a dohányos könyvébe ennek erkölcsi magaviselete is bevezetessék.

Noszlóy Emil indokolja a Pestmegyei gazdasági egyesület véleményét. Egyesületük azért a tervezett intézkedést ellenzi javaslatot, mert hogy a dohánykertészek ügye a munkás- vagy cselédörvény rendelkezései alá soroztassék, ezen kérdést nem látja tisztázottnak. A Pestmegyei gazdasági egyesület azért nem tartja a dohánygyógyászati igazgatóságot kompetensnek arra, hogy e dolgokban határozzon, mert ennek rendezését törvényhozási uton való legheylessebb keresztülvíthetőnek. Ezt megelőzőleg azonban a beváltó javaslatának érvényt lehetne szerezni akként, ha a mint miniszteri rendelet adnák ki. Különben úgy a saját, mint Pestvármegye gazdasági egyesülete nevében hozzájárul a javaslatához.

Gróf Desseffy Aurél szintén helyesli a javaslatot, aggályai vannak azonban Kisler javaslatának kivételösségére nézve, mert az ország különböző vidékein különböző viszonyok vannak a kertészek ügyét legközelebb illető pl. kapnak a kertészek pénzbeli, dűbeli előleg, veteményes földet stb., melyekről a könyvet kezelő beváltó hivataloknak nem lehet tudomásuk. A pénzügyminiszterhez intézendő felszerjesztésben erre is ki lehetne terjeszkedni, valamint arra is, vajjon a munkás- vagy cselédörvény alá tartoznak-e a dohánykertészek.

Báró Malcomes Jeromos felvilágosítást megkérdezi, hogy a földmívelésügyi miniszter a törvényhozási eljárást kikötés nélkül tartja-e, hogy a dohánykertészek ügyét legközelebb szabályozni kívánja. Szólv azt hiszi, hogy a földmívelésügyi miniszter által kidolgozandó javaslatnál behatóbban foglalkozhatni, addig tal nyugodék bele ezen javaslatba.

Gullner Gyula helyesli, hogy a kertész könyvet kapjon, de az ország különböző vidékein a kertészek foglalkozásának ideje különböző s erre nézve nem intézkedik az előlított fővő javaslat. A dohánytermelő s ezért ki lesz annak téve, hogy a feloldgadás után fogja csak megtudni, hogy milyen dohányost kapott, minthogy a beváltás után iratik be a könyvbe a minősítés. Szerinte e körülmény gűngöti ezen javaslat értékét.

Perleberg Arthur megjegyzji, hogy ezen másként segíteni nem lehet, mint hogyha a termelő a beváltás után fogadják fel a dohánykertészeket.

Propper Samu szintén melegen düvözi a javaslatot, mint amely régt érezt hiányt pótol. Kihagyri kérdi azonban a javaslatból azt, hogy a minőségi eredmény osztályozásnak tüntessék fel. Ezután többek hozzájárása után **prof. Desseffy Aurél** elnök kiindogja a bizottság határozatát, amely szerint a bizottság örömmel düvözi a dohánygyógyászati központi igazgatóság kezdeményezését, a melylyel a dohánytermelő gazdákösszesség régi óhaja részbeni teljesülését látja s mielőtt a dohánygyógyászati igazgatóság tervezett működésébe osztályozásnak tüntessék fel. Ezután többek hozzájárása után **prof. Desseffy Aurél** elnök kiindogja a bizottság határozatát, amely szerint a bizottság örömmel düvözi a dohánygyógyászati központi igazgatóság kezdeményezését, a melylyel a dohánytermelő gazdákösszesség régi óhaja részbeni teljesülését látja s mielőtt a dohánygyógyászati igazgatóság tervezett működésébe osztályozásnak tüntessék fel. Ezután többek hozzájárása után **prof. Desseffy Aurél** elnök kiindogja a bizottság határozatát, amely szerint a bizottság örömmel düvözi a dohánygyógyászati központi igazgatóság kezdeményezését, a melylyel a dohánytermelő gazdákösszesség régi óhaja részbeni teljesülését látja s mielőtt a dohánygyógyászati igazgatóság tervezett működésébe osztályozásnak tüntessék fel.

Ez után többek hozzájárása után **prof. Desseffy Aurél** elnök kiindogja a bizottság határozatát, amely szerint a bizottság örömmel düvözi a dohánygyógyászati központi igazgatóság kezdeményezését, a melylyel a dohánytermelő gazdákösszesség régi óhaja részbeni teljesülését látja s mielőtt a dohánygyógyászati igazgatóság tervezett működésébe osztályozásnak tüntessék fel.

A börzeadó.

A demokratikus feltagos egyenlőségi tételvel meglehetősen ellentétben áll az a határozottan kivételes helyzet, amelyet a börzén társult érdekkörök, mint konstitúció élveznek. A rendesítő elterő külön bíróság, külön jogszokások, adomentség a milliók üzleteknél, sőt külön erkölcsi feltagos — mely a közfelfogással a legtöbb esetben ellentétben áll — képezik a börzének azon kivételes előjogait, amelyeket az egyenlőség elvének oly gyakori hangsúlyozása mellett legalább is idejét multnak kell tekintenünk. Ez a kivételes helyzet azonban nem pusztán egyoldalul biztosít előnyöket a forgalmat közvetítő börzének, hanem más oldalról a termelő közgazdasági tényezők értékeinek kárát jár. Ha a börze eleni általában ellenszenvről lehet szó, ugy az nem maga az intézmény ellen irányul, hanem azon mondatnyi privilégiumok kedvezményeit ellen, amelyek miatt a termelő osztályok érdekei a börzén érvényesülni nem tudnak, holott forgalmuk legfőbb tényezője a börze. Teljesen érthető tehát az az általános törekvés, mely a börze különös kiváltságainak megszüntetésével a börzét valódi hivatása teljesítésére visszavezetési s ezzel a termelő osztályok érdekei szolgálátára reávirány akarja. Erre annál inkább szükség van, mert a börze erkölcsi feltagosának elfajlása a forgalom egyoldalul érdekeit tartva szem előtt, a termelő osztályok kizsákmányolását, a börze játék útján milliók felhalmozását nemcsak megengedett tisztességes üzletnek tartja, hanem mint a közgazdasági élet fokmérőjét tekintti a nemzeti vagyonosodás terén ahelyett, hogy a reális élet forgalmi igényeinek megfelelőleg a termelőt és fogyasztót közötti szükséges kapcsolat fenntartásával mindkét közgazdasági tényező érdekeit egyformán a tisztességes közvetítő módjára érvényesítene.

Nem lehet csodálni tehát, hogy a börze működésének reformálása és újalakítása érdekében a kizsákmányolt és teljesen a börze önkényének kiszolgáltatott termelő osztályok köréből világ-szerzte mozgalom indult meg, amely mozgalom sokhelyütt már jelentékeny eredményeket is ért el az egész közgazdasági élet legnagyobb előnyére. Hogy a börze reformálására irányuló mozgalomban hazánk sem maradhatott el, az egész természetes. Börzei forgalmunk a nagy világnemzetekéhez mérve, eltűnő csekély, de a fiktív, a mesterséges, ajáték-szerű börzei forgalom annál nagyobb mértékben kifejlődött, mert a börzének egyedüli célja az értékek forgalmazása, hogy a közvetítésből eredő jutalek minél nagyobb összegetek emelkedjék. Mig a természetes forgalom az árhullámzásnak világos fokmérője és hű kifejezője, addig a mesterségesen forszírozott, vagy csökkentett forgalom mesterséges árak létrejöttét segíti elő, melyek mellett a termelők és a fogyasztók, mint a börze

kommitensei, okvetlenül kárt kénytelenek szenvedni.

A börze reformjára vonatkozó mozgalom tehát nálunk is megindult, eddig minden eredmény nélkül; de hogy a kárt munkásság e téren nem maradt eredmény nélkül, bizonyítja a börzeadó törvény — ékes stílusban kifejezve a *tőzsei értékek forgalmi adójáról* — szöveg legújabb törvényjavaslat. Bár a börzeadó a börze reformjához tartozónak sohasem vallottuk s azt a börze reformja pótlékul soha el nem fogadtuk, mégis örömmel idővözöljük, mint oly elvi jelenséget, mely azt igazolja, hogy végre is a börze nem képezheti azt a „nehéztársaságot, amely szent és sérthetetlen s hogy a modern állami és közgazdasági élet követelményei csak a börzei intézményben nem valósíthatók meg.

A börzeadó-törvényjavaslatot csak mint adópolitikai és erkölcsi momentumot idővözöljük és helyeseljük. Adópolitikai szempontból azért, mert a mozgóléte üzleteinek egy oly nagy részét vonja adózás alá, amely eddig a forgalmi adótól teljesen mentes volt, holott milliónyi értékekkel dolgozik és milliónyi nyereségeket halmozott fel a szerencsés spekuláció kezében, alakszerűtlen okiratok, vagy egyáltalában minden okirat nélkül. Ezzel szemben bármiféle más értékek forgalma a közleleiben csakis alakszerű okirat után lehetséges, amely pénzügyi vagy belyégyületekkel rovatik meg. Sőt pénzügyi törvényeink értelmében még a tényleg forgalomba nem jövő, de a forgalomba jövet lehetőségének kitért ingatlanok is ezen lehetőség feltételezése mellett illetékgyenértékkel vannak megróva. Adópolitikai szempontból tehát szükséges, hogy az ingó tőke értékeinek forgalmából az állami jövedelmek szintén részesedjenek. Hogy a jelenlegi törvényjavaslat szerint megállapított értékgforgalmi adó pénzügyi eredménye nem lesz valami fényes, azt előre látjuk. Nemcsak azért, mert az adókölcs oly alacsonyan van megállapítva, hogy az éppen csak a megterhelés látszatával bír, nemcsak azért, mert a tőzsei értékgforgalom budapesti börzénken nagyon is csekély, hanem főleg azért, mert az árutőzse forgalma egyrészt a határidőüzleti forgalom, másrészt az adókötelezettség alól teljesen is van vonva.

Nem nehezítünk most ezekért, mert bár szerintünk a határidőüzletek jellege teljesen megállapítható és bár az árutőzse forgalom megadóztatásából mezőgazdaságunkra hátrányt nem látunk, mégis igazat kell adnunk azoknak, akik a börzeadó a börze reformjához tartozónak nem vallják és egy líl általános érvényű, szélesebb keretű adózás behozatalával a börze reformjának előmozdítása következtetnek. A börzeadó semmiképpen sem tartozik a börze reformjához, mert a börzeadó sem a forgalomnak egészséges mederbe való terelését, sem a reális forgalom biztosítását eredményezi nem fogja, mert bármily nagy

legyen ez adókölcs, mihelyt a spekuláció számitása szerint a forgalmi üzlet azt kibírja, a reális nélküli játéknak megakadályozója soha sem lehet. Ezeknek kiküszöbölésére nem a börzeadó alkalmas, hanem a börzei statutumok átalakítása.

A börzeadó erkölcsi szempontból véve, valóban elérkezett az ideje, hogy a börzei forgalom kivonassék kivételes helyzetből és akkor, amidőn a reális értékek termelő közgazdasági értékek — kivált az ingatlan vagyon — oly nagy adóterhelé alatt silyndólik és akkor, amidőn az ipari kereszt a jövedelmi és kereseti adókat már-már elviselni képtelen, a munkanélküli forgalom lebonyolítására szolgáló börze a jogegyenlőség elvének megfelelően, a teherviselésből is kivegy a maga részét. A börze adóját erkölcsi szempontból az első jennek vesszük, hogy a közgazdasági élet terén is az új kormányelnök jelszava: „törvény, jog és igazság” valóban érvényesülni fog. Kedvező jennek tekintjük e törvényjavaslatot arra, hogy restitúiót nem azon a páncélton, mely a börzei értékeket a betérés és lopás ellen védte meg, de azon a páncélton, amely az egész börzét hermetizete zárta el a modern közgazdasági élettől s amely ridegen ellentállt azoknak a követelményeknek, amelyek a börzét a valódi forgalom lebonyolításra természetes eszköznek restitúiót akarták s amelyek a kiváltságok megszüntetésén törekedtek.

Lehet afelől elég szó, vajjon az új börzeadó-törvény pénzügyi szempontból betölti-e hivatását? Nem marad-e az eredmény a hozzáfűzött várakozások alatti? De egy teljesen bizonyos, hogy a jogegyenlőségnek egy új diadalát jelenti, amelyből további üdvös eredmények kifakadását méltón várhatjuk. Sz. Z.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Vérfrissítés sertésenyésztésben.

(Egyuttal felelet a 215-ik kérdésre.)

A Kérdéstevő soraitól azt veszem ki, hogy ő ezidig messzemenő közeli rokonsági nyésztést üzött és ezen vértörzöt nyésztés következtében különösen az utóbbi időben nincs megelégedve a nyésztés eredményével. Ezen bajon segítőnd, gondolt az illető arra, hogy más fajta kanokat szerezzen be kocziára. Ha ez így van és feltéve, hogy szőke mangalicák még mindig elég jó anyagot képeznek azt tanácslom, hagyjon fel a keresztelés gondolatával, amivel kiforgatva alapanyagát a szőke mangalicát, nagyon bizonytalan, hogy általa elérje a vált eredményt.

Jobbnak gondolám, hogy szerezzen be *vészen átment tenyésztésből* pl. Mezőhegyesről vagy más reménytel helyről anyakocziára ismét szőke mangaliaze kanokat.

Arra, hogy *vészen átment* legyen, mindenesetre igen nagy súlyt fektessen, mert a sertésnyésztés mindeidig ottállt pozitív eredményt elérni nem tudunk, de azt több esetben tapasztaltam, hogy a *vészen átment* sertések és azok ivadéki többé-kevésbé immunisnákká lettek.

F. évben egy 200 anyakocziából álló falkában a szoptatási időben kiütött a sertés-

vész, még pedig azok szópós malaczi közötti oly mértékben, hogy naponta 20—30, sőt 40 darab elhullás történt, volt kocza, amelynek minden malaczi elhullott és ismét volt olyan, amely alatt kilencz olyan hosszú, szép hengeres testű malacz volt. (a tenyészés berksih), hogy szebbet kívánni sem lehetett, az illető azt tapasztalta, megfigyelvén az anyákat, hogy a megmaradt malacziok legnagyobb része vérszen átmint anyák ivadtak.

Ugyanazon gazdaságban 500 darab 1/2 éves hízó között is kiütött a sertésvész és oly sebziden folyt le, hogy elhullás alig történt, 2 drb hullott el mindössze, meggyezőkön, hogy ezek sírkőrök barmnak a vérszen.

Ezeket figyelembe véve, az illető kéréstevőnek és minden tenyésztőknek igen melegen ajánlanám, tekintettel a fentemlített körülményre, hogyha nem rendelkezik megfelelő apadlattal, azt csakis vérszen átmint tenyészől szerezze be.

Ezután a következő években, tekintettel éppen a sertésvészre, legalább amíg azt ojtás és hitosnan gyogyítani nem tudjuk, az ilyen ezen betegség, mint a széklet sok más, a meghonosodás által meg nem szűlődi hazánkban; nem szereznék be új tenyészőket, ameddig csak bár nélkül lehetjük, hanem figyeljünk meg, mely állatoknak nagyobb szűrszóságot ezen betegséggel szemben, ezeket törkszőnyéket csak úgy, mint más állatjainkat szoktuk. Jelleőrre nagyon alkalmas a külföldön elterjedt pldh lapoknak a filber, való nyomásra, mert a csipékek a sertésnek megbizhatónak, mivel felismerhetetlenek lesznek, amennyiben veszedékes közben azokat behajlítják és újakat hasitának egymásnak.

Igy megjelölve sertéseinket, vezessük pontosan melyik törzsből melyre a betegedés és mennyi a elhullás számaik és ha meggyőződünk, hogy valamelyik nagyobb ellendit tanult a vérszen szemben, azok ivadtakat csak be tenyésztesse.

Törkszőnyégre sertéseinket egyszermind elkorlójuk, hogy azok közel rokon (számbeli) kanokkal legyenek behátva.

Ezen eljárás megfelelő gondallal és szakértelemmel keresztülvinni mindenesetre kell, hogy sikeres eredmény jutalmazza a gazda fáradságát.

Batta Sándor.

Egyképpén feleletadóval egyetértvén, tulajdonlank tartom azon tanácsot, hogy csakúgy vérszen átmint tenyészől szerezünk be tenyészanyagot, mert én a soha beteg nem volt példányokat a természet által fogékonytalanság felruházottaknak tartom a betegséggel által meg nem viselt szervezetüknek fogva bírvó, értékesebb tenyészanyagának gondolom. A sertésvész át nem esett tenyészteknék ilyen megjelölése és mellőzése észkelatlanság. Átvitathórt volna. Nem érden az, hogy átesset a vérszen valamely nyáj, hanem odózus kalmitás is az az érden, ha valamely nyájban a vérszen uralmat venni nem bírt, mert a fogékonyak az individuumban nem volt meg az anyag mindőségénél és helyes kezelésnél, védésén fogva. *Rovatvezető.*

Nyári malaczoztatás.

△ A „Kütlek” április hó 30-iki számban fentemlített megjelent cikkekben a nyitott felszerbeni nyári malaczoztatást csakúgy azért tartásnak tanácsosnak, hogy a malacziok a kosz és szembajkóit megóvassanak, Osztróvácz ur pedig a 33. számban a tulajdonleget szűrszóságot, a rostát levetőg, lezincizálódt szerkelet tudja megalkalmazni, mely esetben a kütrőzban való malaczoztatást tartandó én is helyesebbnek; de ezen eljárás úgy nekem, valamint több panaszokozó gazdátársammak érzékben vesztéség nélkül nem sikerült, mélt 25 drb anyakozóval tettünk kísérletet a

kendiljáró utradalomban az általam ismertetett eljárás szerint és igen kedvező eredményt értünk el.

Osztróvácz ur a malacziokat a kütrőzokban eteti és valószínűleg ott is maradnak az elválasztásig, mire az a szerény megjegyzésem, hogy a mozgásra a malacziok elég tere van és ha vízveszélyeseket akar kifejtetni, a kütrőz falaihoz tördve, össetörli magát. Az almra helyezténylyükből a malacziok által kisorszt takarmány kárbavész, s a kütrőz földje a malacziok ürlelőkről örökké nyirkos. A kütrőzkalak helyezése s onnan való kiszűzése a valóynak pedig sok időt és munkát vesz igénybe.

Cziklikrő urmal a malacziok 10 héig szokás, míg szerintem a 8 heti szoptatás elégnek, mert sok esetben egyes anyákat egyszeri malaczoztatás mellett is gyengyegűk miatt már 6 heti szoptatás után el kell választani, bármilyen jó takarmányozásban is részesítessék az.

A kütrőzkalak való malaczoztatással a malacziok először névve az én eljárásom a következő 5 szemben levő kütrőz (tehát összesen 10) kiemelhető lézváral a közös etetőn keresztül el lesz különítve, a közös etetőn az etető és itató vályuk vannak elhelyezve, minden egyes rekeszben. Miután a kockák kimentek; a kütrőzkalak az etetőre szolgáló kibúvóján a malacziok a vályukhoz lesznek bocsátva, melyekben a nekik szánt takarmány már el van helyezve. Az etető kanász takarmányával és vízzel telt 2 dőszával az etető egyik végén megindul a rekeszeket át lépve s ahol szükség, az elfogyasztott takarmányt és vizet pótolja, vagy felisszítja. Míg a takarmányozást időzők kell kötni, addig a vizet nem lehet, mert ez minden időben előlttek kell, hogy álljon, kivéve a szoptatás alatt, mikor a malacz nem is szomjazik. A malacziok mindaddig itt maradnak, míg a kockák berekesztési ideje közeleg, természetesen ezen idő alatt a kibúvók ajtó nyitva vannak, hogy a pihenni vágyó malacziok a kütrőzkalakba mehessenek.

Mielőtt a kockák berekesztetnek, a malacziokat kütrőzkalak tereljük, ekkor a rekeszek felszedetnek és az etető kimentetlik, az összegyűjtött izéket a kockákkal értékesítjük.

Távol áll töllem a gondolat Osztróvácz ural polémiait folytatni, véleményem az az okból viszem a nyilvánosság elé, s ellenvélemény okadatióva én is igen szívesen veszek.

Sékely Gábor.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: IJ. Spozon Pál.

Van-e olyan rosta, mely az árpát a buzától elválasztaná?

E. S. ur, a „Kütlek”-hez az alábbi kérdést intézte: „Árpámat éppen aratás előtt a jég teljesen kiverve, az ára tartóját azonnal lezárattam 7—8 cm-nyire hátrás ékvél, megfogásával lehengereztem, szavtva arra, hogy sekély alászántással a mag ki fog kelni.

A két hónapig rá következő szárazság azonban számlámomom kerestűlő buzta, a magnak csak körülbelül 60%-a kelt ki, a többi pedig akkor kelt ki, midőn megjött az eső és vetettem a buzát, tehát a buzáról egyeztér.

Römeltem, hogy az oregon tavaszi ára a téli fagyokat ki nem állva, tavaszig kiveszt, esőladótom, mert nála az eső az idén 28 fagy volt, így az ára egy szűg kitélt. Buram tde van vele, bizonytalan lehetetlenség volt, kalászveremő kiseresztel szintén lehetetlenség lesz, nem marad más hátra, mint aratásig össetett kézzel nézni annak fejlődését.

A kipergetésben sem bízhatom, mert az Oregon ára késő félésges s amugy sem perge ki mind.

Igy nincs más hátra, mint olyan rostáló gondoskodnom, amely a buzát közli az árpát elég ügy kiválasztani, mint pl. az ára közli a zabot, ilyen rostán van, de a buzát már nem veszi ki az ára közli, nagyon természetes, mert szerkezte a hosszabb és gömbölyű szemek elválasztására van alapva. Kérdem tehát, hol lehet ilyen rostáló karré, amely a buzát közli a tavaszi árpát elég lenne kiválasztani.

Ázt hiszem a gazdáközönésnek ez nagyon használna, mert ez mindenfélre nagy kalmitás az idén. Utazásaimban meggyőződtem, hogy az összes buzának 10%-a árpát után van vetve és ez mindentől kitélet.*

Ez a kérdés már régen fel van vetve és egy gazdák mint a technikusok sokat gondolkodtak olyan szerkezetekről, melyek képesek lennének a buzát az árpától a vízszint jói szétválasztani.

Mikor az O. M. G. E. műszaki bizottsága a múlt évben Szolnokon rendezett nemzetközi gabonaszitőgép versenytárlati és munkaszabályozati tárgyalta, szintén felvetődött az az eszme, hogy különleges feladat gyának ki kell tölteni a buzát és árpát szétválasztás. Az akkor felvetett új is látás ezt feladatát akkép, hogyha a szitőgép két versenytő rosta közlő nem lehetne eldönteni, melyik a jobb, illetve a jobbik az, a melyik jobban kiválasztja az árpát a buzától. Mire azonban versenyre került a dolog, a bizottság előlalt a feladattól mint olyantól, melyet jelenlegi egyszerű rostánk megoldani úgy sem képesek.

De azért a kérdés kísért ma is, hisz kérdésterő is szükségessé mondja, hogy ily gabonaszitőgép szerkesztessék.

E sorok írja is több kísérletet végzett egy a köznösges gabonarostán különbözőn összekombinált szitafelosztással, valamint a kiütőben működő Kayser-fel centrifugál s végül kézi karostálással, de eredményt a kísérletek nem ártak. Még a legtöbb reményt nyújthatja — kérdésőterő esztében — a triór. Ha ugyanis az árpát buzától egyeztér kelt ki a buzta magasság száraival befogtára árnýkölvi az árpát a megfelelő idején s így nem lehetetlen, hogy az árpászeszoven nagy lesz, nem telik meg. Ez esetben — miután a rostos árpászesz 1—2 milliméter, hosszabb a buzás buzaszomól, könnyen megeshetik, hogy a lassan forgatott triór kiválasztja a hosszú és vékony árpászeszemet a télt zömök buzaszemek közlő.

Eppen a kérdés megoldása céljából végzett legutóbbi kísérlet alkalomával 10 kg. tisztá buzta köző 3 kg. árpát keltvora, a keverék a Kayser-féle — szelőlő rostával és triórral kombinált — gabonacentrifugál fel áresztovta. Az eredmény az volt, hogy az n. III. osztály és III. osztály között a triór teljesen tisztán egyrelen árpászesz nélkül kiválasztotta, a szelőlő rosta kiválasztott ugyancsak tisztán egy kevés árpát, míg a centrifugál mindhárom osztályban megmaradt az árpát és buzta keverékének aránya. Ezután fel télt öntve a centrifugál alál kikerült II. osztály újra, majd utána a II. osztály is külön-külön.

Az eredmény mindig csak az volt, hogy a buzát és árpát együtt maradt. F gép után a köznösges magtári rostán télt áresztovta a keverék, de itt sem eredményt. Bár előre látható volt, hogy érdemleges eredményt meg fog sikerülni elérni, mégis megkísérlettem, hátha valami lehetne elérni?

Legnagyobb baj mind az az, hogy az árpát és buzta specifikus súlya értelm ezalatt a jó árpát és buzta súlyát — az egyes szemeknél parányi eltérést mutat, oly parányi, melyet még a különben minuciózusan pontos centrifugálrósi is csak kis határokon tud jelezni. A szelőlő magtárirostával kibodított árpát és buzakerevél az osztályban épp úgy megmarad az árpát, mint a köznösges gabonárostó eredményt. De még ha a szemek súlya névve egyeznének, lehetne esetleg oly praecizus működő gépet szerkeszteni, mely a szétválasztást súly szerint eszközöl. Csak hogy az nem igen van. Valamint nincs két egyforma

levél a fán, éppúgy nincs két egyforma buzaszem se. A mi cséplőgépünk osztályzó hengere által kiválasztott I. osztályt magot a Kayser centrifuga még három osztályra könnyen és igen szembőlőten szétválasztja.

A centrifugon kijött I. osztályt újra felújítva megint 3 osztályt kapunk s az így nyert első osztályból még jó szemmel s türelemmel kiválogathatók teltebb s kevésbé teltek szemek.

Ha már most az árpaért kevert buzát cséplőkor osztályzó hengeren bocsátjuk ki, át lesz árpa az első osztály magban is. Ezt onnan kiválasztani géppel nem fog sikerülni, mert a kifejlődött árpszem silyha egyezik a kevésbé fejlett buzával, tehát a suly szerint való kiválasztás nem lehetséges. A kifejlődött buzaszem pedig szízfelfülettet a vérsérvő árpszemétől el nem választható, s végül csak az alak szerint való szétválasztás maradhat meg. — Igen ám, de a jó árpszem is inkább gömbölyű mint hosszús, a buzaszem is inkább gömbölyű s már most a trieur a két gömbölyded szemet felviszi, azt a trieur kotrópisza nem éri, s így újra csak együtt jönnek ki a trieurból. Hogy azonban mégis a trieurt nehet legjobban, bizni ez esetben, az magyarázat abban lelli, hogy a buzával együtt nővő árpa valószínűleg nem fog teljesen kifejlődni szemet hozni, s így a fosszu, sovány szemek alakra nézve jobban el fognak űtni a zömök, telk buzaszemét.

Még egy gép lenne, mely esetleg tudna némi eredményt felmutatni s ez a Kalmar Zsa. (Turkeve) által készített kombinált gombosztató gép, ezelőtá restá. Irilger (karójszta) is trieur összetételében. Ez a gép Solnokon elő feladatolt odott meg, a minőt természetisítő géptől még nem követelte. A szolnokai gómalomban összeszedett legválogatottabb s legkülönbözöbgy magyagnak gazdag gyűjteményével tellett ócsuval kevert buzát kétszeri álorvászati piaccépes állapotha hozta. Így az eredeti feladatot, mint az eredményt lvegekben lezírva órvász s érdeklődőknek szivesen megmutatom.

Ez a gép talán tudna valamit csinálni többszörös átérészt után. De csak talán, mert gyakorlati próbákat a géppel ezirányban tudtommal nem végeztek, illetve adatokat nem közöltek.

Mindazáltal nem kell lemondani kérdéstevőknek a reményről. Tessék bevárni a cséplés eredményét — miután mást már úgy sem tehet — s akkor kilépjen el a 10-magból 5—10 kg-os csomagokat a pégyarósnak és rostakészítőnek — én is kérek 10 kg-ot talán azon a keveréken még lehet segíteni, ha az árpa elmaradt fejlődésében.

Ifj Sponzor Pál.

ÁLLATEGYSZÉGÜGY.

Hovatartozó: Dr. Hutya Ferencz.

Védőoltások a sertésvész és a sertéskolera ellen.

A sertésvész néven ismert járvány ellen védekezés közben kezdetől fogva nagy fontosságot tulajdonítottak a védőoltásoknak. A védekezésnek leghelyesebb és ezúdszerint egyedül biztos módja a sertésfarkat védeni a fertőzőtéssel szemben azáltal, hogy megakadályozzuk, hogy a falékba beteg sertés kerüljön vagy az egészséges állatok fertőzött területre lépjenek, mely eljárás. következetesen és erőlyesen végrehajtha, czélna is szokott vezetni. Ha azonban a sertésállomány befertőzöttségét nem sikerül megakadályozni, vagy ha a helyi viszonyok folytán nagyon kell tartani a betegség fellépésétől, akkor a védőoltások arra volnának hivatra, hogy az állatok immunizálva, azokat a befertőztetéssel szemben megfelelő ellenállóképesseggel felruházzák.

Erre való tekintettel úgy tudunk, mint másutt, évek óta folynak a tudományos kísérletek a gyakorlat számára megbízható és kielégítően is czélországú oltási módszer megállapítására, de mindaddig határozott eredményre nem vezettek. Ezúdszerint még csak az a tény van megállapítva, hogy a sertéskoleraiban súlyosabban megbetegedtek, de meggyógyult sertészek vérsavója, legalább rövid időre immunizálási képes más állatokkal, és az eljárás azonban, mert nem mindig állnak rendelkezésre alkalmas gyógrgúrt sertések, nem felel meg eléggé a gyakorlati élet követelményeinek.

Erre' való tekintettel és támaszkodva azokra az egészen vérsérvő kedvező eredményekre, melyeket a gromekok dihorája és a dermésdés ellen hasonló eljárás felmutat, újabban nagy állatok mesterséges immunizálására foglalkoznak a kísérletezők abból a czélból, hogy az immunizált állatok vérsavója szolgájon ojtóanyagul. A folyamatosan levő vizsgálatakról és kísérletekről az utóbbi időben több közlés jelent meg, melyek alapján azonban a kísérletezők nem lehet még határozott véleményt alkotni és pedig annál kevésbé, mert az illett közlemények rendszerint nem is részletezik kellőképpen, számadatokot és a kísérleti berendezések kiséretében a vizsgálatok menetéit. Mindazonáltal nem vélnék felesleges munkát végezni, ha az illett közlemények tartalmát a következőkben t. olvasónk által röviden megismertjük.

Amerikában már másfél évtized óta a földmivélségi miniszteriumnak alárendelt 'Bureau of Animal Industry' foglalkozik a sertészeptikaemia és a sertéspestis kérdésével. Az ott végzett vizsgálatok állapították meg először a két betegség (swine-plague vagy swine-fever) és a kolera közötti különbségeket és *Billing, Desmers* és *Salmon* alkalmas védőoltási eljárásokat is iparkodtak megállapítani, melyek azonban a gyakorlatban nem váltak be. Újabbban Schweinitz közli a nevezett intézetben *Schroeder* és *Dorsel* közreműködésével végzett kísérletek eredményeit.

Schweinitz 1892-ben kísérletet közben arra az eredményre jutott, hogy a sertéspestis ellen immunizált állatok vérsavója a pestis ellen, a sertészeptikaemia ellen immunizált állatok vérsavója pedig ezen betegség ellen más állatokkal immunizál.

Ezek után Schweinitz az eljárást a gyakorlatban is iparkodott kipróbálni. Lovat, szarvasmarhát, őszvért, szamarat stb. különböző módokban immunizált, nevezetesen filtrált, sterilizált vagy elő kulturálta, továbbá az erekből kúlvonást nyert toxikus anyagok segítségével, melyeket a bőr alá, vérbé vagy a hasüregbe, vagy kombinált eljárásokkal fesszkendezett az állatokba lassankint emelkedő adagokban. Így állat immunizálása 6—8 hónapig igényel.

Mint ahogy a két betegség bakteriumával külön-külön kezelt állat vérsavója csakis az illett betegség ellen immunizál, a gyakorlatban pedig a két betegség rendszerint együttesen fordul elő és ezért mindkettő ellen kivánatos megvédeni a sertéseket. Schw. nagy állatokból mindkettő ellen hatóságos savót iparkodott előállítani az által, hogy egy és ugyanabba az állatba a septikaemia és a pestis bacillusainak kulturált illelőleg toxinjait fesszkendette be, felváltva vagy egyszerre. Kis állatokkal tett kísérletek a mellett szolgálták, hogy az ilyen által vérsavója, ha az immunizálás eléggé magas fokot ért el, tényleg minálts vírus ellenében nyújt bizonyos fokú védelmet, de mégis az úgy látszik, jobban véd a septikaemia, mint a pestises fertőzés ellen. Hasonló eredményt lehetett a két betegség ellen külön-külön immunizált két állatból vett vérsávó keverékével elérni.

Különböben a vérsávó beoltásával létesített immunitás rövid ideig tart, de az immunitás az által tehető, tartósabb, ha a vérsávóhoz bizonyos mennyiségű toxint kevernek. A vérsávó adagja 40—60 font testulyra 10 kem.

Gyakorlati kísérletek első ízben 1897-ben Iowa állam Page County kerületében történtek. Sertéseket nyájban be részben keztes hatóságos savóral, részben a kétféle savó keverékkel, illelőleg a kétféle állat-külön-külön, savó és toxinnal keverékkel, végül előlt kulturálta. Ilyen különböző módokon összesen 196 sertést ojtottak be olyan nyájokban, melyekben megelőzőleg már elhullások fordultak elő és a beoltottakkal körülbelül fele már beteg volt. Közülük 161 db — 82%¹ életben maradt, 32 db — 17%² elhullott (a közlényem nem ad felvilágosítást arról, hogy az eredményt a különböző ojtási módok szerint miként alakult). Ezzel szemben más (1) nyájokban, hol az ojtást nem alkalmazták, a sertéseknél csak körülbelül 15%-a gyógrült meg. Egy nyájban csak kulturálta ojtottak és itt az állatoknak csak 40%-a maradt életben. Egy nyájban hol septikaemia ellen hatóságos vérsávó és előlt kultúra keverékkel történt az ojtás, 80% maradt életben, azonban egy másik nyájban ugyanilyen eljárás mellett az elhullás 70%-ot tett ki. (1) A fertőzött nyájokban legtöbbször a pestis uralkodott, a vizsgált esetek kisebb részében a septikaemia vagy egyes fertőzés fordogott fenn.

Az 1898. évi folyamán ugyanazon a vidéken július 13-ika és november 11-ike között 35 nyájban 1727 sertést ojtottak be és ezek közül 403 db — 23%¹ hullott el, míg 34 más (1) nyájban, a hol ojtást nem történt, 81-2%²-ot tett ki az elhullás.

A kísérletekből Schweinitz azt a következtetést vonja le, hogy a gyakorlatban legtöbb eredményt ad a pestis ellen hatóságos vérsávó és a septikaemia ellen hatóságos vérsávó keverékkel való védőoltás, ha az az állatok megfelelő gondozása és a megfelelő fertőtlenítés támogatja. Ez az utóbbi megjegyzés kapcsolatban azzal, hogy egy nyájban a védőoltás dacára az állatok 70%-a elhullott, kevésbé kedvező számban ülteti fel az ismeretlen védőoltások értékét, mint a miyennek azt maga Sch. jelzi, a ki azt is kiszámította, hogy Iowa állam a sertésvész és pestis folytán évenként előálló 15 millió dollárnyi károsadástól a védőoltásokkal 11 milliót fog megmenteni. Ez az óvatos elbirálás annál indokoltabb, miután Amerikában már ismétlenen jelentektek kitűnő eredményeket más ojtási módszerekkel, melyek később nem váltak be.

Peters, a nebraskai kísérleti állomáson állított elő lovak immunizálás által pestis ellen hatóságos vérsávó, de a sertéseken végzett ojtások nem vezettek kedvező eredményre. 33 ízben összesen 1176 sertést ojtottak be és ezek közül csak 659 db — 56%¹ maradt életben. Eredés a következők ki kísérlet. Egy nyájban 1896. augusztus 6-án végeztek az ojtást, amidőn a környék már erősen fertőzve volt. A nyáj nyolc hétig egészséges maradt, ekkor azonban fellépett benne a betegség és pedig oly heves alakban, hogy csak hét sertés maradt életben. Egy másik nyájban szintén csak az ojtást követő nyolczik héten lépett elő a betegség. Ekkor azonban a 30 sertés közül 23 db hullott el. Egy harmadik nyájban az ojtás előtt 3 sertés elhullott; az ojtás után öt hétig nem mutatkozott a betegség, ekkor azonban újbol fellépett és 42 sertés közül csak 6 db maradt életben.

Peters ezükből azt következteti, hogy az ojtóanyagul használt szarvasmarca és csak mérsékelt immunizálás által a pestis ellen a gyakorlatban a vérsávóhoz virulens pestisakulturát kever 10:1 arányban. Az ojtóanyag nem idézte elő a betegséget és az eredmények állítólag kedvezőek voltak. *)

*) The Serum treatment of Swine plague and Hogcholera. Washington 1899.

*) Fourteenth Annual Report of the Bureau of Animal Industry for the year 1897., Washington 1898.

Amíg ilyen módon az amerikai kísérletek eredménye, úgy látszik, még mindig kétsős, legutóbb Németországban is kísérleteknek hasonló irányban, de a vonatkozó közlések annyira szűkszavúak, hogy véleményem ezek alapján már éppenséggel nem lehet alkotni.

Böckl¹⁾ a főhásti festékgyógy szolgálatban álló orvos, előbbiek közléményében ismertetett kísérleteknek azt az eredményét, hogy sertésvész (?) ellen mesterségesen immunizált nagy állatok vérsavójának bejuttatásával kis állatok a virulens kultura többszörös haladás adagja ellen megvédhetők, sőt már a fertőzés következtében megbetegedtek, életben tarthatók, tehát meggyógyíthatók.

Az immunizált nagy állatok vérsavója az 5 ödött tapasztalatok szerint:

1. egereket és tengeri malacokat biztonságos megvédő a sertésvész virulens fertőzéssel szemben;

2. a virulens kulturákkal történt fertőzés után megbetegedett kísérleti állatok meggyógyítani képes;

3. sertészetet is képes megvédeni (immunizálni) a sertésvész fertőzéssel szemben és ha már fertőzött voltak és megbetegedtek, azokat gyógyítja;

4. a vérsavó alkalmazása teljesen veszélytelen és ki van zárva, hogy ilyen eljárás a járványt terjesztene.

Nem ismeretes még eddigelő, hogy a szármalomból immunis mennyi ideig tart; erre nézve csak torábbi kísérletek fognak felvilágosítást nyújtani. Schweinitz reméli, hogy Casper munkatársával együtt rövid idő alatt használható védő és gyógyító szérumot nagyobb mennyiségben fog előállítani. A szerző, sajnos, egy szóval sem említi, hogy az általa előállított szérum, a sertésvész melyik alakja, a sertéspestis-kamévia, vagy pedig a sertéspestis ellen hatásos.

Oesterlag²⁾ berlini tanár, a porosz földmívelésügyi miniszter megbízásából két év óta folyamatosan levő vizsgálatai eredményeit közli a következőkben.

1. Sertéspestisben beteg és sertéspestis ellen immunizált állatok vérsavója a sertéspestis bacillusára agglutináló hatást fejt ki és az agglutináció diagnosztikai célokra értékesíthető.

2. A sertéspestisből meggyógyult sertések vérsavóját immunizálás céljára felhasználható.

3. Sertések, lovak, szarvasmarhák, juhok és kecskék a sertéspestis bacillusának kulturálisan kezeltetve, vérsavójuk immunizáló anyagokat tartalmaz.

4. Sertések kezelése a sertéspestis bacillusának előtti kulturálisan, azokat akár immunizálással ruhazza fel.

F. év február hó óta fertőzött sertésállományokban kísérletek vannak folyamatosan annak megállapítása végett, vajlon az előbbi módok szerint kezelt sertések a természetben fertőzéssel szemben is annyira immunisok, mint a virulens-kulturálisan való fertőzéssel szemben.

Schreiber O.,³⁾ a sertésbőnc elleni szérumot termelő társaság bakteriológiai intézetének orvosa, saját vizsgálatairól röviden közli, hogy sikerült egy a sertéspestis-kamévia mint a sertéspestis ellen immunizált állatok vérsavójából készítményt előállítani, mely

1. a sertésvész és a sertéspestis iránt fogékony állatokkal, illetőleg sertéseknek ezen két betegség ellen megvédi és

2. a nevezett betegségekben szenvedő állatokkal meggyógyítja.

Ámbar a két betegség, mint azt **Preis** meggyőző módon kimutatta, két külön, önálló betegség, mégis egymászában bizonyos vonatkozásban állnak, amennyiben 1. állatok, melyek a pestist kiállották, rövid ideig immunisak a sertéspestis ellen, míg viszont olyanok, melyek a sertéspestis ellen állottak ki, tartósan immunisak a pestis ellen szemben; 2. állatok, melyek a két betegség egyikében szenvedtek, a másik iránt is kiválóan hajlamosak.

A két betegségből meggyógyult, vagy azok ellen mesterségesen immunizált állatok vérsavója egészségeseknek bőre alá fecsenkedve, ezeket rövid időre (6-8 hétre) immunizálja; pedig sertések ilyen vérsavóval kezelve, meggyógyulnak és állandóan immunisak maradnak.

Sch. kétféle szérumot állít elő, az egyik *gyógyító*, a másik a *védő szérum*; az utóbbi hosszabb ideig, egészen öt hónapig, vagy tovább is tartó immunitást biztosít. Az ojtás egy bejuttatott állatokkal, mint azok társaira vesztélytelen.

Amennyire ismeret kísérletezők egészen rövid, itt majdnem szó szerint közölt közléményekben nem számolnak be a gyakorlatban, nagyobb számú sertésen végzett ojtási kísérletekről⁴⁾ és a még ilyenek nem történtek, ideolói volta a közléménynek értéke fölött véleményem mondani.

Karvinský⁵⁾ a múlt évben megjelent dolgozatában, mely főképpen a sertésvész és a sertéspekia oktanáról foglalkozik és ebben a tekintetben egészen hasonló eredményekről számol be, aminek már előtte **Preis** közléményében, igen röviden a védőojtásról is szól. Szerinte már egészséges állatok vérsavója is növeli a sertések ellenállóképességét és ez az ellenállóképesség igen jelentékenyen fokozható mesterségesen immunizált szarvasmarhák vérsavójának bejuttatásával. Ilyen módon bejuttatott állatok közt beszámolunk '89' év előtti állatok közül. (Ott azonban a nem ojtott állatok közt is alig érte el az 5%^o-t.)

Olyan szarvasmarhák vérsavója, melyek csak a sertéspekia bacillusával vagy ezek toxinjával immunizáltak, nemcsak a sertéspekia, hanem a sertésvész ellen is immunizálja a sertéseket.

Részletesebb adatok nélkül nem tudni, hogy a védőojtások minő korú sertéseken és minő viszonyok között végeztek és hogy a statisztika minő összehasonlító alapon készült, pedig ezek a körülmények nagyon is fontosak akkor, midőn valamely védőojtás értékét állásról akarjuk. Figyelmet érdemel egyébiránt, hogy a sertéspekia-ellen immunizált állatok vérsavójának hatását illetőleg a sertésvész ellen szemben, **Schweinitz** elől említett kísérletei közben ellenkező eredményre jutott⁶⁾.

Ezek után még csak megjegyezzük, hogy nagy állatok mesterséges immunizálása a magyar állami bakteriológiai intézetben is hosszabb idő óta folyamatosan van, sőt a megfelelő anyagokra immunizált állatok vérsavóját a gyakorlatban is történelk ojtási kísérletek, melyek azonban mindezekig nem vezettek olyan meggyőző eredményre, hogy az

¹⁾ Iparoktatás a német kísérletezők által előállított ojtanyagot kipróbálás céljából beszerzve, azonban az állatok megkeresésénél eddig eredménytelenek maradtak.

²⁾ Zeitschrift für Hygiene und Infektionskrankheiten, XXVIII. k. 5. l.

³⁾ A Karvinský ojtanyagot ugyanegy egy horvátországi kizs. szándékok forgalomba hozta. A mondatokból kitetszik, hogy itt nincs szó valamely új megelőző ojtásról, hanem az ojtanyagot csak megelőző ojtás keretében bevezetés mellett végrehajtott szabatos ellenőrző kísérletek eredménye alájára lehet majd támaszkodni. Ilyen kísérletek nálunk is tartás vanak véve, ámbr ilyen, hogy az a kívánás is jogos volna, ha azok, kik az ojtanyagot forgalomba hozták, közzé tennék az ojtások lejárásának és tartásának bizonyítékait, melyek a drága anyag alkalmazását a gyakorlatban indokolják.

eljárás általánosítása indokolható volna. A kísérletek, ezidőszent még szélesebb alapon, tovább folynak és a gadaroközönség érdekében óhajuk hogy eredményre vezessenek. Mindaddig azonban, míg ez be fog következni, a falkák befertőzésének megakadályozásának kell legnagyobb gondot fordítani, szükség esetén pedig a sertéspekia-ellen győgyítő sertések vérsavójával való védőojtás a legnyel, legáltalább bizonyos esetekben érvényesül hatékonyasága kísérletleg be van igazolva. A többfelől ajánlatba hozott új ojtási módszerekkel szemben tartozóok állásontra kell helyezkedni, mert kétségekben ki nem próbált a később esetleg értékelésnek bizonyuló ojtási eljárások ajánlásával legelőször sem temnek szolgálatot a gadaroközönségnek. Dr. H. F.

Tölgy- és bükkerdő őrte.

T. Ö. ur, a "Növények" szerkesztőségéhez az alábbi kérdést intézte:

"Eladára kínálnak egy erőt, melynek egyrésze kb. 40 hold tiszta tölgy, a többi pedig 100-120 éves bükk és tölgy. Hány óf fát lehet mind az egyik, mind pedig a másik erdőből katasztrális bányázás után szántani. Ha az erdő nem oly idős, hány szászakot kell a hozamból levonni?"

E kérdésnek színtűgy, mint majd valamennyi erő lapok használatán kiűrd, érdekesít tárgy kérdésnek, az a hibája, hogy sokkal hézagossab, semhogy határozotlan megjelene re felelni. Ehhez szükséges volna mindenekelőtt az illető védő fadaraj, kelendősségi viszonyait, faszáltsí az eszközeit s fekvését, a termőhelyi tudni, sikon van-e, vagy hegyen az erő.

Egy a bükk és tölgy kevert előfordulásból következtetéseket csak hozzávetőlegesen mind a fert először tényezőkre, hogy az árat megállapíthassam. A síksági tölgyes értéke lehet 250-300 ft, míg kol helyes a fa, mint pl. Bácsmezőben, 400-600 ft is holdanként, holott pl. a lipprvidéki hegyes erők, mely 1/2, vagy 1/3-ad részben tölgy, a többi bükből áll s mely tehát a kérdésben forgó erőknek leginkább megfelel, 110-120 ft köré változhat, mindig változó korú erők értéke. Így az idén eladott egy ilyen erők, mintegy 1000 hold, 118 frton holdanként. Sok fegy attól, hogy az erők teljes zárdott-e, azaz a fák koronája sűrű összefüggő, hézag nélkül való tetőt képez-e, mikor az erők értéke nagyobb, vagy györsőbb az erők, hézag-nagyobb, hézagok vannak a lomb tetőzetben, melyek 1/3, 1/2, 3/4-ad stb. részét képezik csak a teljes zárlatu erők koronatezőzetének és fatömegének.

A termőhely jósága szerint a fatömeg is különbözőbb egy katasz. holdon. Így a termőhelyi osztályok szerint 100 éves korban a másik laponközött kimutatás szerinti fatömeg van *tömbökönként*, egy holdon.

Egy erők az erők mely termőhelyi osztályba tartozik, azt becsülés után határozunk meg, pl. egy 1/2 holdon meghatározunk hány köbméter (m³) fa van ebből az egy holdra eső is összehasonlítjuk, hogy a fenti osztályok melyikében jön elő ennyi fa; csakhogy a zárlat szerint a táblázatban kintüntetett fatömeget le kell szorozni, pl. ha az erők oly ritka, hogy a területnek csak 0-0-4 tartarja, akkor ezzel kell szorozni, pl. az I. tmh. oszt. lesz 303 m³ helyett 303 x 0,6 = 181,8 m³.

Ha tehát az erők idősebb, az illető termőhelyi osztályban kintüntetett egy gyarapodással szorozzuk, pl. ha a tölgy I. tmh. oszt. nem 100, hanem 120 éves, akkor 47 x 20 = 94 m³ fatömeget hozza kell tenni, a holdankénti fatömeget.

Ha most a tömörtartalmat feloldozott úfában akarjuk tudni, akkor átszámítás szükséges. Így a mi erőkben ezen fatömeget így oszlik el 84% tönkfa, 10% dorong, 6% galy, a fát ágastól véve.

¹⁾ Deutsche Thierärztliche Wochenschrift 1899. 9. szám.

²⁾ Berliner Thierärztliche Wochenschrift, 1899. 13. szám.

³⁾ Berliner Thierärztliche Wochenschrift, 1899. 10. sz.

	T e r m ő h e l y i o s z t á l y o k							
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1. <i>Tűgyűrdű</i>	303 m ²	278 m ²	253 m ²	227 m ²	202 m ²	170 m ²	139 m ²	120 m ²
hold és évenkénti gyarapodás	100 és 120 év közt	47	44	38	32	285	252	220
100	80	41	38	35	32	285	252	220
2. <i>Bükknél</i>	347 m ²	316 m ²	284 m ²	253 m ²	221 m ²	189 m ²	158 m ²	126 m ²
hold és évenkénti gyarapodás	100 és 120 év közt	35	32	285	25	22	19	13
100	80	44	41	375	35	32	25	22

De a tömörfa felvágva s rakva többre növekszik a hézagokkal, melyek a hasadók között vannak, ezeket tehát hozzá kell adni a tömörfa tartalomhoz. Így az ürmérték

gyűgy használnál csak 070—080 átlag 076, bükknél

a dorongnál tölgy 056—063 } 067, átlag 076, a galyfa ürmérték tömörfa 20%-kal kisebb, mint a dorongé. Ezekkel a tényezőkkel tehát a tömörfa tartalmát el lehet osztani. A becsülés tehát meglehetősen bizonyított, amint látható szakértelem nélkül nehezen lehet keresztelni.

Földes János.

IRODALOM.

Utasítás a gyümölcsök szedésére, csomagolására és szállítására. Az *OMGE*, megbízásából írta *Dr. György István*, kertészeti tanácsosné. Budapest, 1899. I. kiadás.*

Gyümölcsökkel szemben a nagyrányú felületűre végtelen kártevőknek és az eltekintve számos értékelten fajtáknál — különösen is ama ajánlott körülmény, hogy termelmünk gyümölcsökkel nem szedik a mekvivőknél gondtal, nem osztályozzák és nem csomagolják azt szakszerűen, hanem egész készleteket — hogy azt mondjuk: szörfőstől-böröstől dobják a piacra. Ennek aztán számos káros következményei vannak, a melyek mind a termelőnek, hoszuják meg magukat és pedig annyira, hogy sokan a remélt jóvedelem helyett csak érzékeny anyagi veszteséggel szabadulhatnak ki az önmaguk alkotta csavából. Igazából az állításunkat nemcsak saját „drága” tapasztalatunk, hanem részben mindazok, a kik akár házi szükségletükre, akár kereskedésre vagy követséghez céljából hoztak közvetlenül a termelőkhöz gyümölcsöt. Ezek aztán „vegyes kar”-ban zengetik utón-füfőn: a mi termelőnk nem megbízhatók. Ha ez nem is lehet éppen általánosítani, de a két ismerünk, hogy *rátka kivételével* tökéletesen igaz állítás. Mentségünkre szolgálhat, hogy mi kereskedelmi érzékű földművelőknél éppen nem hiszünk, eddig nem voltak erre megfelelően kiképzve, nem tanulmányoztuk eddig a piac szükségletét és nem foglalkoztunk a gyümölcs nagyszámú arányú előadásával. Ezek a való tények nem kerültek el Darányi Ignác földművelési miniszterünk — kinek háza gyümölcs-termelésünk már is oly sokat közönséget — mindenre kiterjedő felvilágosítását. Ezen azért szövegét leghetőbbé tenni, hogy az Orsz. magy. gazd. egyesület a gyümölcsök helyes szedésére, osztályozására, elváltására és elcsomagolására egy népszerű „Utasítás”-t dolgoztasson ki és azt díjazással összefüggésben közzé. Közönségünk tartozunk ezért elsősorban ő neki és másodsorban az Orsz. magy. gazd. egyesületnek, mely a miniszter intencióit megvalósította, nemkülönb. *Dr. György István* tanácsnak, ki tudással és lelkesedéssel oldotta meg épen nem könnyű feladatát. A számos ábrával ellátott

zsebkönyvű füzet tartalma ellen első átlapozásra azt lehetne felhozni, hogy a kivánatosnál jóval többet nyújt, a mi a könyvben áttekinthetőleg nehezebb meg. Közönségünktől tekintve és átanyagozva eme füzet tartalmát, csakhamar be kell látnunk, hogy ez az első tekintetre kifogásolható rész nagyon is helyén való, mert az által, hogy felület tárgyát több oldalról világítja meg és több-nem utatásit ad, oda kíván hatni, hogy a felsorolt és legújabbnak elismert eljárásokat termelőink próbálják ki és azt, a mely viszonyok között legjobban bevált, vegyék alkalmazásba. Így lesz elérhető az a kivánatos cél is, hogy alakuljon az egyes gyümölcsöknek piacrahozatalának egyöntetűsége, mely nélkül nem szüntethető meg gyümölcsök kereskedelmünk akadályai. Melegen ajánljuk tehát eme füzet megszerzését és szorgos tanulmányozását.

Rovartani könyvek. (Egytől felelet ily irányú tudósításokra.) A mezőgazdaságra, kertészetre és erdőgazdálkodásra vonatkozó foglalkozó irodalomról már oly kiterjedt anyagot valamennyi ezirányú könyvek felsorolásától kell tekintenem és csak a legmegfelelőbbeket jegyzem ide. Egy oly univerzális mű, mely az egész kártevők rovarokat tárgyalna, nem létezik, de a legyakrabbi és legkértelemesebbek egyöntetűsége és az ellenük való védekezés *Dr. J. Zsigmond*, *Beck*, *Terichs*, *Schödlinger* és *Nützing* című műve (ára 10 ft 80 kr.) igen kimerítően tárgyalja s így a gazdák ellenőri használatának.

Ezen mű megszerzése a sok természetű ábra miatt is ajánlatosabb, mint a terjedelmesebb *Dr. Taschenberg*-féle „Praktische Insektenkunde”, mely utóbbi könyv sok oly rovar is tárgyal, melyek talán a kérdés szempontjából nem is fontosak. (5 kötet, ára 13 ft 80 kr.)

Ajánlható még: *Hess*, *Obstbaumfeinde*, *Judeich-Nitzeche*, *Lehrbuch der mitteleuropäischen Forstinsektenkunde* és *Kirchner*, *Die Krankheiten und Beschädigungen unserer landwirtschaftlichen Kulturpflanzen* c. műveik.

Magyar nyelven a közeljövőben ad ki a földművelési min. kir. miniszterem egy ily irányú művet, ez azonban, hogy miképpen lesz könyvrányú uton megszerzhető, még nem tudjuk.

Dr. Sz. Gy.

Gazdasági tanácsok a gazdálkodók különböző ágairól. Írta *Rodiczky Jenő*. Budapest 1899. Ára két korona.

Mezőgazdasági irodalmunk buzgó munkássága, ezen díszesen kiállított és gazdagon illusztrált legújabb műveiből népies módon tárgyalja a gazdaságok berendezése, a növénytermelés, állattartás, baromfitenyésztés és kertészet körébe vágott fontosabb kérdéseket. A levelek alakjában írott s a kisebb gazdáknak szánt mű, népies hangon van agyan tartva, mégis minden sora a széles látókörű és tapasztalattal gazdag művelő el, akinek sikerült éppen a legfontosabb kérdéseket oly könnyed, egyszerű és világos módonban előadni, hogy azt azokat elolvassa, kell, hogy megértsen.

Mint különösen sikerült leveleket a földvadásról, az állattenyésztés egy alapjáról, a marha takarmányozásának helyes módjáról, a pirok-tarka fajtákról és a baromfitenyésztéséről szólókat, kell különösen kiemelni, azokról előnyre szolgál a műnek, hogy

számos oly kérdést is felölel, melyet, mint p. o. a fűmág- és gyűgyfűvek termesztését, hasonló műveink nem érintenek.

Az, mondia előszavában a szerző: „Szántó-velő emelvényekről” ma néha szavak dőlnek az irószálunk s gondolataimat betűs barzadákba szórom. Az ilyen barzadákba hullott mag is ad ám néha termést, ha kikélt annak lelkeben, akinek azt jó szívet szántuk.”

Kívánjuk, hogy a Gazdasági Tanácsokban elszórt sok epeszegés mag, minél több alkalom helyre hulljon s amidőn ezen ökből a gazdaság tartalmaiból a gazdaságunk szíves figyelmébe ajánljuk, úgy véljük, hogy abban mindnyélk neki való magra is fog akadni.

H. A.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

255. kérdés. A tenyészésdörök bejelentésével a melyeket az állam 3/4 éves korukban vásárol, a melyek a földművelési miniszterhez jelentendők be; elkéstem.

Ki lehetne-e ezt reparálni, hogy még az összes tenyészmenjeim a kiküldött bizottság elé állíthatók lennének?

S. Zs.

256. kérdés. 1. Ártalmatlan takarmányok az egyidejűleg beklüdtött törőhulladékok, illetőleg nem tartalmaz-e kártevő vagy mérges magvakat?

2. Mely állatoknak adható leginkább? Métervásánként 4 frtyván nincsen drágán megfizetve?

S. J.

257. kérdés. Ezelőtt 12 évvel különféle szilvafajtában szemeztem fajsziimbarnakról, a szemészek jói szemeztek s szép koronájú fákat, nőttek ki magukat, gyümölcsöt is kezdtek hozni, de három éve óta kezdenek a barackalgyak elszáradni. Úgy látszik, mintha az egész nemesisé beteg lenne, egyesek egészen ki is haltak alanyostól együtt!

A megmaradtak mult év tavaszán igen szépen virítottak s már a barackok is szépen fejlődtek, egyezre letelek alonyváltak s a gyümölcs lepergett. Azt hittem, hogy a fák is egészen kivésznek, azonban június végén újból szépen kielevezték s egész őszig megtarták idén leveleiket.

Az idén szóróanyagban virítottak, mely virágokból azonban alig egy-kettő mutatkozik maradásának, a többi elmozdósodva leszáradt.

Mi okozhatja a fák betegsége? Nem a szilvafajtaim buja nedve öli el a barack-nemesisét?

Lehet-e az egygyógytani? s miképpen? a kert talaja költött jó föld.

G. Gy.

258. kérdés. Vettem 10 vagyon takarmányrépít Vácz alomrom kocsiba rakva, kit terhelend a köveszté vámt t. i. a váczi kőveszté vámt, ha én ezt átlomáson berakva vettem?

G. A.

259. kérdés. Hol lehet magy birkát venni, melyik vásáron? Kérnék oly több hely felmentési, a hol kaphatók.

K. Z.

260. kérdés. Hol lehetne egy kezdő méhészethez méhrajtot kapni és mily órn kaparral és anélkül? Háromszék vármegyében fentlén és kezdő méhésznek a méhészt mely kaptrákkal célzárnyosabb és jövedelmezőbb? Papolcz.

B. K.

261. kérdés. Baján többnek homok területeit Nagy-Maros vidékéről (állítógazd immuni homok) hozott „Sárga Margit” nevű szőlőfajtaival teleltetik be s mint különösen tulajdonságait említi. En nem szakkönyvekben, sem máshol nem tudok rársálni erre a fajta. Kérem sziveskedők felvilágosítani e faj tulaj-

* Megszerzését egy étkos postahelyre beklüdeztetve lehet tagadni az Orsz. magy. gazd. egyesület igazgatóságánál Budapest, IX. Öllöt-ut. 25. sz. (Közlelek) vagy az Orsz. gyümölcsészeti miniszteri bizottságánál, Budapest, földművelési miniszterium.

donságaira nézve nevezetesen: homokba való-e, csemege- vagy borsóelő, börtöm-e, későn vagy korán érke-e s milyen művelési módok kívánj? *K. Gy.*

282. kérdés. Kanni-e a pesti bakteriológiai intézetben bárány-himlő elleni oltóanyagot mindenkor és mennyibe kerül ez? Hogyan kell az élő bárányon megfogamzott himlőanyagot összegyűjteni és azt a jövő évre eltenni, hogy az ételképek maradjon, mert az az itteni juhászok által követelt eljárás után rendszeren elhal? *R. A.*

283. kérdés. Gyümölcsösöm körüli terep van egy 1848-ban ásott mintegy 400 m²-es területű halastó, ugyanakkor körülültetődött topolya, nyárfa és fűzfával. Vízet csakis esőzés alkalmával lehet beelvezetni, mélysége körülbelül egy öl, tavaszszal a víz szig van, nyár folyamán azonban, ha esőzés nincs, leaped felőre. Mintán a nyár- és fűzfafelek észszel behullának, valamint az esővíz mindig sötét iszapot is bele, a fenékén már félméteres iszap gyűlt össze, a tónak kifolyása nincs.

A következőkre kérnék feleletet: (meggyezendő, hogy benne mindamelet, hogy oly iszapok, tömördek apró patakai hal és csik van.)

Szándékom a tóba tiszai vagy dunai potyákat hozatni, tehát szükséges-e az iszap-kiszűtése, a mi nagy anyagi áldozatba kerülne és azon esetben az iszappal a csik is kivésze, vagy nem szükséges, azaz a képződő cseresav nincs-e káros hatással a halakra?

Továbbá mily fajta halak felteleknek meg háziszükségletre és hol lehet őket beszerezni?

Tiszai vagy dunai potyák megfelelő-e, miután ehhez legkönyebben juthatnék?

Felső-Ábrány. M. D.
264. kérdés. Kérem e helyen közölni, hol vannak hazánkban állami baromti tenyésztőtelepek és ezen telepeken mily fajta baromták tenyésztnek?

Ragylócz.

O. F.

Felelet.

Eladó tenyészének bejelentése. (Felelet a 255. számú kérdésre.) Aki 3 év betöltött ménsékiolt az államnak el akarja adni, jelentsse be a körülírt 50 kros bűvveléget ellátott beadványával június hó vége felé a földművelésügyi m. kir. miniszter urhoz, fel- említhet az eladó ménsékiok számát, származását, magasságát, színetét, korát és az érték követelt árát.

E bejelentésre a miniszterium értesíti a bejelentőt, hogy melyik vidéki központban, esetleg a fővárosban tartandó őszi menővásár és mely napon vezettessse elő a tenyészőt a bejelentett ménekét, hogy azokat a bizottság megtekinthesse.

A Budapest tartandó őszi menővásár a Tattersallban folyik le; határidejét a „Köz- telek” hirdetésben is szokta közölni. Rendesen október hó első felében tartják, az első luxu- slosvárs után.

Gabona rostaalja eltevése. (Felelet a 266. számú kérdésre.) Az elbírás végett bemutatott gabonarostaalj kifogástalan jó takarmány. Az állatokra nézve egészségtelen anyagokból (konkoly, úszós buza, föld) igen keveset tartalmaz, tehát bátran megethető és pedig akármelyik háztálatl.

K. M.
Az ilyen rostaaljfeverék értéke rendszerint 4 ft körül szokott lenni, ez azonban magas ár tekintete azt, hogy a rostaalj gazdasági illetőleg malomipari vagy kereskedelmi mellettkerény.

A rostaalját így amint van, semmi szín alatt sem szabad feletelni, hanem csakis meg- darálva, mint köllöben sok gommag emésztel- tlenül vonható végig az állatok tápasztar- máján, a trágya közé keveredve onnan a földre jut ki s azokat nagy mérben elgomolyítja. Másrészt még azért is fontos a megdarálás,

mert így az állatok által könnyebben léven megemészthető, sokkal táplálóbb takarmány is lesz belőle.

Pontos minőleges és mennyleges elemzési adatait a következők:

A) Termelt növények magvai:

	százalék
1. Árpatörödek	34.45
2. Buza	4.34
3. Bükköny	32.04
4. Köles	0.47
5. Fehér mustár	0.65
6. Zab	0.21
7. Kender	0.15

B) Gyömnővények magvai:

8. Agrostemma Githivus L.	6.60
9. Polygonum Convolvitus L.	2.14
10. Galium tricornis Wth.	7.31
11. Elytra ramosa MB.	0.28
12. Saponaria Vaccaria L.	2.93
13. Adonis aestivalis L.	0.84
14. Lolium temulentum L.	0.45
15. Vicia villosa Roth.	0.81
16. Lepidium Draba L.	0.06
17. Convolvulus arvensis L.	0.33
18. Melampyrum arvense L.	0.34
19. Sinapis arvensis L.	0.12
20. Ranunculus arvensis L.	0.21
21. Melilotus officinalis L.	0.04
22. Vicia hirsuta L.	0.10
23. Lathyrus Aphaca L.	0.15
24. Echium vulgare L.	0.27
25. Lathyrus tuberosus L.	0.12
26. Medicago denticulata Willd.	0.14
27. Sonchus oleraceus L.	0.10
28. Conrigia Orientalis L.	0.02
29. Magtörödek	2.40

C) Egyéb anyagok:

30. Úszós buza	0.05
31. Ásványi anyag	1.30
Összesen	100.00

Thaizez Lajos.

Nyáribarczkfák pusztulása. (Felelet a 257. számú kérdésére.) Az előadottakból azt kell következtetnem, hogy nyáribarczkfáit egyszerűen két nyaralás is pusztítja, mért is a valódi okot — láthatlan — alig lehet megállapítani. Az egyik az t. i., a melynél a köböt- dött gyümölcsök lehullanak éretlenül és a levelek elszáradnak, majd helyükbe újak támadnak: nagyon valószínűen valamely gombá- tott ered. Ez ellen rézgáliczoldat vagy kénpor — talán — használja. Az sincsen azonban kívárra, hogy vedvesség hívdárában lépett erre jelenleg fel, vagy gyors istállótrágyát adott a fának, a mely iránt minden conthétság gyümölcsfa érzékeny. Ha egyik eset sem állana fenn, akkor tessék a szerkesztőségnek ilyen be- régek részeket beküldeni, hogy vizsgáltsam meg és a nyert eredményhez képest adjon további utasítás.

Második nyaralás, melyben nyári- barczkfáit elpusztultak, az ismét az ugy nevezett gyalutal.

Ennek a nálunk nagyon gyakori jelen- ségnek oka eddig nincsen kiderítve és így sem védekezni, sem a fellépett bajt orvoslani nem tudjuk. Valószínűnek látszik, hogy a rendellenes és hirtelen változó időjárás befolyással van a nyáribarczkfáit: eme gyors pusztulására, mert áprili végétől június dere- káig észlelhető a legtöbbször, hogy a nyári- barczkfák egyes ágai, majd a korona fele, majd ismét az egész fa levéltete elhalkad, leszárad és több fel nem él. Lehet, hogy a téli időjárás a gyalutalnak előkészítője, lehet valamely gombabetegség következménye is. De hát ezek mind pusztá feltevések a melynek a gyakorlat hasznát nem láthatja és így be kell várunk, hogy eme baj valódi oka kiderítessék. Addig pedig — a jelen esetben — más tanácsot nem adhatunk, mint

azt: tessék mandulára vagy saját vadjára oltott nyáribarczkával kísérletezni, tenni, talán azok tartóhatók lesznek. Azt azonban már határozottan állíthatjuk: hogy nem azért pusztultak fel, mert szivára vannak ojtva és azok buján találják, ellenkezően: ez táplálja a legkevésbé buján nálánál sokat erőteljesen fejlődő nyáribarczkfák. *A. D.*

Közvetvén. (Felelet a 268. számú kérdésre.) Ha az az ággonok rászakadtak, a vasuthoz szállítással járó kocsikok tehát a közvetvén is kétségtelenül az eladót terhelik.

Magyar birka beszerzése. (Felelet a 259. számú kérdésére.) Kérdésvető azt kívánja tudni, hogy melyik vásáron lehet magyar birkát venni s ezzel a kifejezéssel megnevezetle a választ, mit ha kevert gnyajás állatokat keres és nem tulajdonképpen birkát, magyar juhát kellett volna említeni, mire nézve megjegye- zendő, hogy pörge szarru magyar juhok még legbiztosabban kaphat Debreczenben, ahol júniosban tartanak egy kisebb, augusztusban és októberben azonban nagy juhvásárokat, melyre például tavaly 95 ezer, illetve 84 ezer darab juh hajtottak fel.

Raczkák és czigákak szorozhat a szabad- kai vásárokon is, melyek tavajai voltak tavaly: június 15—16, június 29—30, szeptember 4 és október 23—25. Raczkafajta juhokat találhat a karánsebesi augusztus 14 és október 7—9-iki, továbbá a Inogosi május 6—8, június 1—3 és októberi 21—23-iki, aztán a rimaszombati május 13, június 12, augusztus 29, és október 20—21-iki, nemkülönben a koronai május 20, június 28, szeptember 23, október 21 és október 25-iki vásárokon is. Erdélyi czurkú- nokat a bánffy-hunyadi május 23—24, június 25—26, szeptember 20 és november 24—25-iki, nemkülönben, a megyei június 9—11-iki és nagyszegbeni szeptember 9-iki vásáron. Jelen- teknyebb juhvásárokat még a következők: Hód- Mező-Vásártény, Magyar-Lápos, Seregéd, Szikszó, Karacs, Tereznák, Nagy-Kőrös, Nagykőrös, Temesvár, Újvidék, Kis-Kun-Halas, Zombor, Szász-Sebes, Torda, Cuka, Gyulafehérvár, Eperjes, Mezőtúr, Szamos-Ujvár, Sász- Régen, Kassa, Szatmár-Németi, Nagy-Enyed, Lippa, Gyula, Máramaros-Sziget, Székesehárvár, Hátszeg, Beszterce, Győr stb. A legtöbb juh- vásár május, augusztus és szeptember hó- napokra esik. A pontos határnapot jó lesz előzetesen tudakolni.

Röckley.

Méhrajok beszerzése. (Felelet a 260. sz. kérdésére.) Météket legelőszérhét az Országos Méhészeti Egyesületnél beszerezni, máz azért is, mert az egyesületnél biztos lehet, hogy egészséges, erőteljes törzsek kap. Anyatór- zsekek — most tavasszal van — nem ajánlatos, hanem a közönséges vagy nem ajánlatos, először mert most a törzsek nagyon drágák, továbbá mert szállításkor veszélyeli jár. Most már nagyon erősek, sok fasításuk és frissen épített gyenge lépük van, al könnyen megrom- liknak, leszakad a nagy hőségben és vesztét okozhatja az egész törzsnek. Legelőszérhét most jókaptak venni. Az egyesületnél bérmentve 5 forint egy erőteljes mélyraj kapunk az egyesületnél jó és olcsó kaptárokat is szer- keznek, olesóban mint bárhol. Ami a kaptá- rokhoz illeti, az országban leginkább az orszá- gos méretű hármas kaptár van elterjedve (rendes ára 10—13 ft, az egytelnél csak 6 ft, egytörzsen, ez minden székséggel ellát- tannál kiálltva). Ezek mélyben való kaptárok. Továbbá azok akik nem akarnak külön mé- hest, azok a Mayer-féle szabadon álló ducc- kaptárokat használják (ezek egy ducc 6 méh- törzsszel, tetővel és állvány, rendes ár 30 ft, az egytelnél csak 21 ft 40 kr.). Az utóbbi kaptár kiváló tulajdonságokkal bír és nagyon kedvelik főként azok, akik a gyors kevelést szeretik. Felöltő méhészkedést megkezdő, új letöltő méhészeket és Dzierzon magyar méhészkönyvét megvenni.

Sárga Margit-vilék. (Felelet a 261. sz. kérdésére.) A N.-Maros vidékén elterjedt és ott

Sárga Margit név alatt ismert szőlőfajtának ampelographiai helye avar: Mézes fehér (Höninger). Ennek is, mint sok egyéb fajtának, vannak művelei, szőlőzetek, amelyek abban különböznek egymástól, hogy az egyiknek sárga, a másinak nemes zöld színű fürtje van; helyesebben szöve: a Mézes fehérnek fiatal, erőteljes és buján növé tökéin majdnem tulajdonos zöld színű fürtök találhatók, mentől vérebb lesz a tőke, annál jobban lép előlőre az érett fürtökön a sárga szín. Mivel pedig öreg tőkékön, tudvaleg, kevesebb termés, de több csukor fejlődik, mint a fiatalokon, azért tartják a sárga színű jobbnak, mint a zöldet. Természetes az is, hogy mentől jobb fekvésekben, mentől melegebb helyeken termeltetik a Mézes fehér, annál gyakoribb a sárga szín felépése.

Nagy-Máros vidékén tudommal — immintis honokból — természetesen és így az eladó emellett átlátszó kérésig fer. Ez különben a jelen esetben melles és így ártéketek a feltétl részletekérés megválaszolására.

A mézes fehér a talajban nem válogatos és így homokban is jól diszlik és bőven termő, feltéve, hogy a homoktalajnak megvan a kellő mennyiségű tápanyaga. Első bora is borfaja, amely azonban mint axtali fajta is eléggé keresett, amit éppen a nagymarocsi példája bizonyít, kik majdnem egész termésüket a külföldi piacokon értékesítik. Bora magában kissé lágy, nyúlósodásra hajlandó, miert is gyakran keverik vörös dinka, vagy egyéb cseres gazdagabb szőlőfajtákkal, amidőn nagyon kellemes és keresett axtali bort szolgáltat. Érésze szeptember közepére, homokban valamelyest későbbre esik. Vékony héja miatt nem esős idővel rothadásra hajlandó, emiatt nem tanács a sűrű ültetés ennel sem,

Mivelén:ója: fej, rövid csapós, cseres, sarkos, vagy bak; szóval: a rövid vagy közöpmagas hímélés. *A. D.*

Öltönyag kivétel ellen. (Földművelés, sz. kérdése.) Bársony öltönyök, földművelés az állami bakteriológiai intézet nem készíti öltönyöket és az másutt sem kapható. A védő-ötös étérkök már ismételen elmondottuk ezen a helyen véleményünket, mely indokolja, hogy erre a célra alkalmas öltönyöket nem termel állami intézet. Az elő bárony megfogamzott hímélők az anyagot úgy kell gyűjteni, hogy a teljese megeregtől hólyagokból a meg teljese tisztá nyirkból, megelőzőleg száraz melegben sterilizált, feltétlenül tisztá víz-csésze gyűjthők, ügyelve arra, hogy a nyirokhoz semmiféle szenny ne keveredjék, aztán az ívegeszt sterilizált vattával, vagy sterilizált dagályú elárjuk, pécsettíviszázzal legménsen elárjuk és egyrészesen hűts, kb. 2-5-öt, sőtét (pinczében) elárjuk. Ha a gyűjtött nyirok elveszti a hatását, úgy ennek oka a köbözött szennyedzés, igen nagy meleg, vagy hideg, vagy pedig a napfény behatása lehet.

—y.

Csersav hatása a halakra. (Földművelés a 263. kérdése.) A csersav bizonyos határon túl feltétlenül ártalmas, mindaddig van a vízben vezetőre. Az idező kísérletek azt mutatják, hogy 0.005% csersavtartalom mellett pár óra alatt elpusztult az illeto vízbe helyezett halak. Ha azonban a kérdéses vízben megéneik a halak, az azt mutatja, hogy nincs a vízben annyi csersav, a mennyi káros volna.

Tízai vagy dunai nyirok is megfelelően alkalmas a szennyedzés ellen védekezni, volnának azonban valamely tőzadáságból beszerzett csak vagy galicizai nyirok. Bővebb információkat az országos halászati felügyelőség (Budapest, Földművelési miniszterium) egyszerűen levélben megkeresésre lehet nyerni.

M.

Állami baromfi tenyésztő telepek. (Földművelés a 264. kérdése.) Földművelési min. kir. miniszterterületi állattenyésztési ügyosztálya kérésére alatt 7 baromfi tenyésztő telep áll, ezek:

I. **Gödöllőn**, a most szervezés alatt álló, m. kir. baromfi tenyésztő telep és munkáseztő iskola, mely telepen tenyésztettek tyúkfeléből: plimut, fekete langszhán, világos és sötét brama, kopasz nyaku és magyar tyúk; fehér, szürke és bronz gyöngytyúk; francia és bronz pulykát; vízi szárnyasokból; az emendi lud és pekingsi kacsát.

II. **Kassán**, a m. kir. gazdasági tanintézettel kapcsolatos m. kir. baromfi tenyésztő telep; mely telepen tenyésztettek tyúkfeléből: plimut, fekete langszhán, világos szárnyasokból; emendi lud és pekingsi kacsát.

III. **Debreczenben** a m. kir. gazdasági tanintézettel kapcsolatos m. kir. baromfi tenyésztő telep. Tenyésztett faj tyúkfeléből a plimut; víziszárnyasokból az emendi lud és a pekingsi kacsát.

IV. **Kolozsvártól** a m. kir. gazdasági tanintézettel kapcsolatos m. kir. baromfi tenyésztő telep. Tenyésztett faj tyúkfeléből: plimut, fekete langszhán, világos brama, kopasznyaku, fehér pulyká; víziszárnyasokból; emendi lud, pekingsi kacsát.

V. **Rimaszombatban** a m. kir. földművelésiskolával kapcsolatos m. kir. baromfi tenyésztő telep. Tenyésztett faj tyúkfeléből: plimut-bronz, pulyká; víziszárnyasokból emendi lud, pekingsi kacsát.

VI. **Pápán** a m. kir. földművelésiskolával kapcsolatos m. kir. baromfi tenyésztő telep. Tenyésztett faj tyúkfeléből: fekete langszhán, vízi szárnyasokból, víziszárnyasokból pekingsi kacsát.

VII. **Szent-Imrén** (Somogy megye) a m. kir. földművelésiskolával kapcsolatos magyar kir. baromfi tenyésztő telep. Tenyésztett faj tyúkfeléből fekete langszhán, vízi szárnyasokból pekingsi kacsát. —

Szemelvények a hét történetéből.

Árverési ring.

A ringnek egy egész új fajtájáról vetünk tudomást, amely bizonyítja annak, hogy a spekulációs találokonyasága kimeríthetlen. A gabonaszóra esteirol híressé vált Torontál vármegyéből jön a híre annak, hogy ott már nem annyira a buza, mint inkább az árverési ring van naprendben. Az újabb ring útká egy bűntörtérségi ídelt folytán került nyilvánosságra. Arról van szó, hogy a magyar királyi kincstár követelésieit elárvezott birtokok fufurganson néhány közhatalnok által támogatott konzorcium kerítette kézre, persze, potom árban és a törvényes formák kijárássával. A dolgot igen egyszerű. Úgy meg végre, hogy a megyei tisztifőnökség kiküldötte, mint az árvezetési felügyelő képviselője, a ring egyik tagja nevére ítteli le az árvezetett birtokot — potom áron, s egy két nap múlva a konzorcium háromszor-négyszer oly nagy összegért tudal a birtokon. Így hivatalnok ember megvezetgetettség közt csak ahhoz, hogy annyira élelmes vállalkozó a csalárd felleték egy egészen új rendezőkövetesse meg alapját. Váknay vidékén szerzett banda működik, mely az árveréseket illuzorússá teszi s ezen ingatlan árverésekből a földművelő osztályt teljesen kiszorítja. Az ilyen manipulációk következtében Torontál megye több vidékén a birtok értéke tetemesen csökkent s mivel sok esetben a kincstár volt az egyedüli hitelező a ingatlan jóvá engedését áron elváltelt el, a kincstár követelése is vagy egyáltalán nem, vagy csak igen kis részben nyert kielégülést. A kincstári árveréseknél tehát úgy a kincstár, mint a felek tetemes kárt szenvedtek. A bíróság eddig ötven ilyen visszadelt derített ki s hozzá kell lenniük, hogy a ring tagjai az igazságszolgáltatás kezébe kerültek és elvették a többi bűntörtérségi árveréseket.

Az ötoké tehát a bíróság előtt el van intézve, eldönti szempontból azonban lehetne még róla beszélni. Nem az jellemző ebben a dolg-

ban, hogy akadt lelkiismeretlen ember, aki hivatalos hatáskörével cenzurál visszadelt. Ilyen emberek mindig és mindenütt akadnak. Jellemző itt az spekulációs találokonyaság, jellemző, hogy csak meg kell sejtetni a példát, hogy arra ticskos rejteklők egy szervezett banda támadjon. Ez a nyeresékesedés éhség tünete a mai korunk s igen találó szíptomptomja a szociális hajokban betege társadalomnak. Ha nem tudnánk meg eléggé, már az eset ismét into pádná, hogy a kíméber annyai létének védelme időre szemekelt vád a otyan intézményeket, amelyek vértékül a megdumások ellen és a feltéklezvében istapólják.

Jégbiztosítás.

Mig a gazdák földköz buzagommal foglalkoznak az országos jégszövetészek előkészítésével, a kertelbe lépdtt biztosítóársaságok szép, sendelen emlékdékek felelmet díjazásbakk földöt. Áruv kelkesedéssel a díjak öríási felelősségét vállalkozták meg, hogy a gazdákönzéség, pedig csak a hírek, amelyek a díjazások közzétételét megelőzték, nem voltak túlzottak. A díjmelel 40-től egészen 130%-ot tesz ki. A horribilis díjakot sok gazda egyáltalán nem bírja ki, aminek az lesz a természetes következménye, hogy az üzletből sokan kiesnek s a karter meg rosszabb biztetet esnl, mint eddig esnl. A biztosító intézetek egy hivatalos közlönye is kifejezett az abbeli aggodalmának, s arra a következtetésre jut, hogy a díjmelel még nem jelent gyökeres javulást. Mi legyen tehát a javítás további módja? Erre is megkapjuk a feleletet. Ne térítsék meg a társulatot a 8%-on alóli jégtákokat; ezzel tekintélyes összeget kártalathatnak meg a társulat. Hát a biztosító intézetek, amelyeknél annak idején meg lehetett volna a gazdákönzéség közölseni is a mely a tárgyalásra alapot szolgáltatott volna. Mi csak sajnálkodik tudomást fölött, hogy ilyen, vagy ehhez hasonló ütekek nem foglalkoztatták a biztosító társulatok köllő időben, amikor azokat meg a díjazásában értékesíteni lehetett volna. Most már a jó jégszövetészek kartere meg azonosítanak nem elteknek, am a gazdákönzéség meg felhasználhatják azokat. Az idező a gazdák a természettel hazar járókot fogmak folytatni, mert parancszóra egy országos szövetkezetet elre hozni nem lehet. De a drasztikus módon feltelet érdeklődés máris biztosítja azt, hogy a gazdák tiz-és jégbiztosítási szövetsége megálal s itt lesz a tere annak, hogy lékést reform gondolatok érvényesíttessenek.

A Vaskapu hajózási illeletek.

Megemlítettük már, miszerint az osztrák tözöde memorandum alakjában tiltakozott kormány előtt a hajózási illeletek magassága ellen s a hajszták meg folytatják is a merkantilizista osztrák lapok.

A hajózási illeletek ellen a következők kérik: 1. A moldova-túr-szerenivi vonalon csak akkor szedjenek illeletek, ha a hajózási akadályok már teljesen el lesznek hártva.

2. Az ez idő szerint tervezett illeletek (18 fillér per o) jelentékenyen le kell szállítani. (sic!)

3. Az illeletek egységes legyen s csak az áru súlymennyisége után vettessék ki.

4. Az illeletekzed csak előzetes, háromhónapos értesítés után volna foganadtatandó. Ha vértalanul lepnek meg vele, abban az esetben tözöde kombinációk lehetnek csufítve.)

Az osztrák gazdák határozottan állást foglalnak a bécsi boro memorandumával szemben s kijelentik, hogy éveken keresztül kardoskodtak a gabona tranzitkereskedés minden alább megkönyösödés ellen, éppen ezért távolról sem helyeslik a borsé állapottját s a magas illeletekzedést az osztrák földművelés érdekeivel összeegyeztetőnek találják.

Nincs többé **PERONOSPÓRA.****Vitrolin.**

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Kolozvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyszerüri kereskedésében.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljeszen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló **40** kr., 1 kiló **80** kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) **4** frt **50** kr.Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznel és vegyészeti laboratoriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

Egész éven át

ELADO**LÁSZLÓ ÉS TÁRSAI** nagy-iklódi—kis-jenői—széplaki vizszilvási legelő gazdaságából

a vásárral minden körülmények között egyöntetűbb és jelentékenyen mérsékeltébb áru erdélyi magyar faj gazdasági szarvasmarha

elsősorú fiatal igás ökor és tinóság.

Az anyagot hazánk legnagyobb és legtekintélyesebb uradalmak ismerik és vásárolják teljes megelégedésre.

Hogy az egyes uradalmak jelentékenyebb szükségleteiket minél egyöntetűbb anyagban szerezhessék meg, úgy rendezkedtünk be, hogy előre meghatározott feltételek mellett **direct megbízásokat** is hajthassunk végre, melyeknek kifogástalan kivételéről eddig is velünk összeköttetésben álló uradalmak szíves felvilágosítást adnak.

Legelőink, valamint tanyáink közvetlen vasuti állomások mellett fekszenek. Rakodások vétel napján hajthatók végre. Vonatközlekedés naponként délelőtt kétszer — délután kétszer.

Bővebb felvilágosítást levélbeli megkeresésekre szívesen adnak:

7167

LÁSZLÓ ÉS TÁRSAI, Kolozvárt, Nagy-utca 1. sz.**Kis-Kálnán** Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében, 1/4 órányira a lévai vasuti állomástól, a nagy-kálnai szeszipár és az oroszai cukorgyár szomszédságában egy **251** magy. holdnyi egy tagban fekvő, csupán lehető minőségű szántóföldből álló birtok

folyó évi szeptember hó 1-től

haszonbérbe adatik.

Bővebbet

7871

Kürthy István földbirtokosnál **Kolthán**, Komárommegyében.**FONTOS földbirtokosok, gazdák és raktárvállalatok stb.-nek.**

Ausztria-Magyarországon általán bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsonzó intézetemajánl igen csekély költséggel mellett 90 mtr. és 45 mtr. nagyságu telített mtr. vasúti vagonok és más mezei termékek betakarására, továbbá 12 mtr. nagyságu behordáshoz alkalmas szekéroponyvát, miáltal saját ponyvának beszerzése megtakarítható.Ugyisint **zsákok** is **kölcsonzó** telítetnek igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legelőcsobban szerkesztők be új és használt kátrányos és **telített ponyvák**, **szákok** és **4-20** krtv. továbbá új és használt minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.**Minden 50⁰/₀-kai olcsóbb mint bárhol.**
Önaka zsák és ponyva minden mennyiségben a legnagyobb áron megvételük. 5162**NAGEL ADOLF, BUDAPEST,**
V., Arany János-utca 12.**Vöröstarka tinó és üszó**legprimább, 1-2 csolyó 3 évesek és pedig hízatalni való ökrök el-
állításra és későbbi szerezésére**lehetőleg árért vállalkoznak**
WEILLER és EISNER Kis-Czellli kereskedők.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

■ gazdák és hizlálók használatára. ■

Irta K. Ruffy Pál.

Ára portómentes külföldre 1 forint 10 krajczár.

MARSCHALL A.kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergényár,
gőzfűrésze és fahajlító telepe**Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.**

Ajánlja:

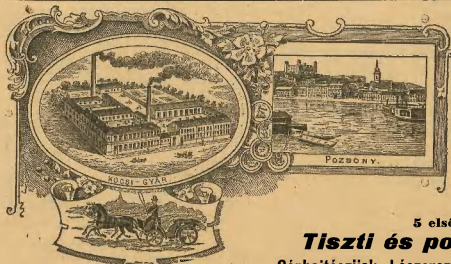
landauer broom, félfedeles, nyitott vadászkocsijait
és hintőit, igen könnyű és elegáns kivitelben és
a legkülönfélebb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Gépjáratósizjak. Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi múzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

GÖZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyonk elváltaljai; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érteklődők kéretnek, hogy alantl ezimember forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kaptható kiadóhivatalunkban.

Legujabb gyors vajköpülőgép

D. R. P. 8173.

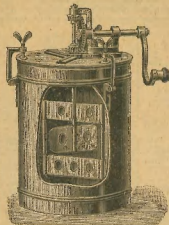
A legjobb és legegésőbb

vajköpülőgép,

2-5 liter tejfelnek vajjá való
köpüléséhez. Egyszermind a
legjobb

habverőkészülék.

Kitűnő rendszer. A leggyorsabb vaj-
készítés. Legnagyobb kihatásnál.
Igen könnyű kezelés. Nincs javítás.
Legegyszerűbb tisztítás.

7875

Ára:

Teljes tartalom	6	10 liter
Vajkészítés	3	5 liter
	o. é. frt 8.-	10.-

The Johnston Harvester Co.

amerikai aratógépgyár BATAVIA N.-Y. Amerika.

Ajánlja az egész világon legjobb hírnévnek örvendő utólrhetetlen

fűkaszalóit,

marokrakó aratógépeit,

kéveköto aratógépeit és

egész aczél gyűjtőit

a legtökéletesebb kivitelben, olcsó árban teljes szavatosság mellett.

Állandó nagy mintafeltár szakszertő bemutatással!

Állandó nagy mintafeltár szakszertő bemutatással!

Ábrás árjegyzékkel és felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál

Bächer Rudolf és Melichär Ferencz

gépgyárosok, mint

magyarországi képviselőink

Budapest, VI., Nagymező-utcza 68. szám.